

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

АНАЛИЗ НА УСЛОВИЯТА ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА Е - ДЕМОКРАЦИЯ НА МЕСТНО НИВО В ОБЩИНА ЧИПРОВЦИ

Този документ е създаден по проект "Граждански мониторинг и взаимодействие за оптимизиране ефективността на местната администрация чрез прозрачни, отговорни и публично достъпни действия", финансиран с административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05SFOP001-2.025-0117-C01/22.08.2022 г., по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 (ОПДУ 2014-2020). Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Бенефициента Фондация Правен изследователски институт НИОП и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

<https://www.eufunds.bg/bg>

Съдържание

Дефиниции	4
Демокрация и гражданско участие	5
Принципи на гражданското участие	7
Демокрация и гражданско участие в националната нормативна база на България	8
Форми на демокрация и гражданско участие	9
Консултативните форми за участие на граждани и НПО в процесите на вземане на решения	12
Електронната форма за участие на граждани и НПО в процесите на вземане на решения	14
Дигитализацията на работата на местните власти	16
Матрица на гражданското участие	17
Състояние на гражданското общество в България	22
Практики за включване на гражданите и гражданските организации в процесите на вземане на решения в контекста на е – демокрацията	26
Правна рамка	30
Европейското законодателство	30
Законодателство на национално ниво	36
Законодателството на национално ниво относно делегации на закони на местно ниво	36
Местната нормативна уредба	46
Местната нормативна уредба на община Чипровци	49
Необходими действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност посочени в Общинския план за развитие на гр. Чипровци	50
Информация и публичност	52
План за интегрирано развитие на общината	53
Комуникационна стратегия	59
Същност и концепция	59
Основни принципи на стратегията	63
Нива на комуникация	69
Идентифициране на заинтересованите страни	70
Целеви групи на Комуникационната стратегия	73
Инструменти на Комуникационната стратегия	77
Програмата за управление на кмета на община Чипровци	85

Препоръки за оптимизиране на актуалната местна нормативна уредба на общ. Чипровци	86
Препоръки за въвеждане на механизмите за е-демокрация чрез включване на гражданите и НПО в диалога с администрацията в община Чипровци	88
Източници	94

Дефиниции

"Гражданско участие": ангажирането на лица, неправителствени организации и гражданското общество като цяло в процесите на вземане на решения от публичните органи. Гражданското участие в процеса на вземане на политически решения се отличава от политическите дейности по отношение на прякото ангажиране с политическите партии и лобирането във връзка с бизнес интересите;

"Процес на вземане на решения": разработването, приемането, прилагането, оценката и преформулирането на политически документ, стратегия, закон или регламент на национално, регионално или местно равнище или всеки процес, при който се взема решение, което засяга обществото или негов сегмент, от публичен орган, на който са предоставени такива правомощия;

"Неправителствени организации" (НПО): доброволни самоуправляващи се органи или организации, създадени да осъществяват главно нестопанските цели на своите учредители или членове, както е посочено в Препоръка СМ / Rec (2007) 14 на Комитета на министрите към държавите-членки относно правния статут на неправителствените организации в Европа. Те могат да включват например доброволчески групи, организации с нестопанска цел, сдружения, фондации, благотворителни организации или групи, основани на географски принцип, за защита на общностни интереси или застъпничество;

"Гражданско общество като цяло": ансамбълът от индивиди и организирани, по-малко организирани и неформални групи, чрез които те допринасят за обществото или изразяват своите възгледи и мнения, включително когато повдигат въпроси, свързани с нарушения на човешките права, корупция и други неправомерни действия или изразяват критични коментари. Такива организирани или по-малко организирани групи могат да включват професионални и обществени организации, университети и изследователски центрове, религиозни и неденоминационни организации и защитници на правата на човека;

Демокрация и гражданско участие

Гражданското участие представлява активното участие на гражданите в процесите на вземане на решения и управление на обществото. То представлява включването на гражданите в обществените дебати, участието им в политическия процес, изразяването на мнение и предлагането на идеи за решаване на обществени проблеми. Гражданското участие е важен елемент на демократичното управление, като дава възможност на гражданите да бъдат активни участници във формирането на обществените политики и в процесите на вземане на решения, които засягат тяхната среда на живот.

То може да се осъществява чрез различни методи и инструменти, като обществени консултации, обществени слушания, петиции, създаване на граждански форуми и платформи за участие, партньорство между гражданите и общинските органи, и други. Гражданското участие има за цел да осигури по-широко представителство, прозрачност и отчетност в управлението, както и да повиши легитимността и ефективността на взетите решения.

Основната идея зад гражданското участие е, че гражданите са ключови заинтересовани страни и имат ценни знания и опит, които могат да допринесат за по-доброто управление и развитие на обществото.

Гражданското участие играе важна роля в развитието на е-демократията. Е-демократията се отнася до използването на електронни технологии и онлайн платформи за подкрепа и улесняване на гражданското участие в управлението. Това включва използването на интернет, социални мрежи, електронни платформи и други електронни инструменти за комуникация, консултации и взаимодействие между гражданите и органите на властта. Е-демократията има за цел да разшири достъпността на гражданите до информация, да улесни комуникацията и участието им, както и да увеличи прозрачността и отговорността на управлението.

Гражданското участие и е-демократията допълват възможностите за гражданите да участват в управлението на държавата и да изразяват своите гледни точки и предложения. Използването на електронни инструменти и платформи може да улесни

и подобри процесите на гражданско участие, като предоставя по-лесен достъп до информация и възможности за директно взаимодействие с органите на властта.

Ето някои начини, по които гражданското участие допринася за е-демокрацията:

- **Онлайн достъп до информация:** Гражданите имат по-лесен и бърз достъп до информация за политическите процеси, законодателството, обществените решения и програмите. Това им позволява да бъдат информирани и да се ангажират активно в дискусиите и вземането на решения.
- **Електронни консултации и обществени дебати:** Онлайн платформите и инструментите позволяват на гражданите да участват в обществени консултации, обществени дебати и обсъждания. Те могат да споделят своите мнения, предложения и коментари относно различни теми и въпроси, които засягат тях и са от значение за обществото.
- **Електронно гласуване и участие в изборни процеси:** Електронното гласуване позволява на гражданите да гласуват онлайн, което може да улесни и повиши участието в изборните процеси. Това може да доведе до по-голяма избирателна активност и по-широко представителство.
- **Онлайн петиции и мобилизация:** Гражданите могат да създават и подписват онлайн петиции, които могат да привлекат вниманието на политическите лидери и органите на властта. Онлайн мобилизацията позволява на голям брой граждани да се обединят около общи цели и да изразят своите становища и изисквания.
- **Електронна отчетност и прозрачност:** Използването на електронни системи за отчетност и прозрачност на дейността на общините и правителствата може да допринесе за по-голяма отчетност и прозрачност на взетите решения. Гражданите имат възможност да проследят и оценят работата на органите на властта и да участват в процеса на наблюдение и оценка.

Тези са само някои от начините, по които гражданското участие и е-демокрацията се взаимодопълват и съдействат за по-добро управление и укрепване на демократичните процеси.

Принципи на гражданското участие

Принципите на гражданското участие са основни принципи и ценности, които оформят и насърчават активното участие на гражданите в политическите и обществените процеси. Включването на гражданите в процесите на вземане на решения и общественото управление е важен аспект на демократичното общество. Тези принципи варират в зависимост от контекста и конкретните условия, но някои от най-важните включват:

- **Инклузивност и равноправие:** Принципът на инклузивността и равноправието насърчава участието на всички граждани, независимо от техния пол, раса, етнически произход, социално и икономическо положение или други характеристики. Всеки гражданин трябва да има равни възможности и достъп до участие в политическия и обществения живот. Гражданското участие трябва да бъде инклузивно и да включва разнообразието на гласовете и мненията на гражданите. Трябва да се предоставят равни възможности за участие на всички обществени групи, включително маргинализирани и уязвими групи.
- **Достъп до информация:** Принципът на достъпа до информацията подчертава необходимостта гражданите да бъдат информирани за политическите процеси, решенията и дейностите на органите на властта. Това включва предоставяне на ясна, достъпна и разбираема информация, която да позволява на гражданите да участват активно във вземането на решения.
- **Демократичност:** Гражданското участие трябва да бъде основано на принципите на демокрацията и зачитане на основните права и свободи на гражданите. Това включва правото на свобода на изразяване, свободата на сдружаване и правото на достъп до информация.
- **Активно участие:** Принципът на активното участие насърчава гражданите да бъдат активни участници в политическите процеси и общественото управление. Това включва участието в консултации, дебати, обществени събития, гласуване и други форми на активна гражданска дейност.
- **Диалог и сътрудничество:** Принципът на диалога и сътрудничеството подчертава важността на конструктивната комуникация и сътрудничество между гражданите и органите на властта. Гражданите трябва да имат възможност да изразят своите мнения, да се включат в диалога и да работят заедно с органите на властта за

постигане на общи цели. Това включва активно слушане на гласа на гражданите, диалог, консултации и сътрудничество в процеса на вземане на решения. Гражданското участие трябва да включва взаимодействие и обратна връзка между гражданите и органите на властта.

- **Взаимна отговорност:** Принципът на взаимната отговорност подчертава важността на отговорността както на гражданите, така и на органите на властта. Гражданите трябва да се ангажират и да поемат отговорност за своите действия и решения, докато органите на властта трябва да бъдат отговорни пред гражданите и да действат в обществен интерес.

Тези принципи на гражданското участие са важни за гарантиране на демократичния процес и активното участие на гражданите в обществото. Те имат за цел да осигурят по-демократично, отговорно и устойчиво управление, като включват гласовете и мненията на гражданите в процеса на вземане на решения и формиране на политики.

Демокрация и гражданско участие в националната нормативна база на България

В националната нормативна база на България са заложили няколко възможности за демокрация и гражданско участие. Някои от тях включват:

Конституционни права и свободи

Българската Конституция гарантира основни права и свободи на гражданите, включително свобода на изразяване, свобода на сдружаване и свобода на мирни събирания. Тези права позволяват на гражданите да участват активно в обществените дела и да изразяват своите мнения. Конституцията на Република България признава и гарантира гражданското участие и правата на гражданите да участват в управлението на държавата. Това се изразява в различни форми на участие, включително политическо, социално и гражданско участие.

Гражданското участие, както се предвижда в Конституцията, е основополагащ принцип за демокрацията и управлението на държавата. То включва правото на гражданите да участват в процесите на вземане на решения, да изразяват своите гледни точки, да се организират в граждански и обществени организации и да влияят върху обществените въпроси. Гражданското участие има за цел да осигури активно и съзнателно включване

на гражданите във формирането и изпълнението на политиките и решенията на държавата.

Избори

В България се провеждат периодични избори на различни нива - национално, регионално и местно. Гражданите имат право да избират своите представители в парламента, общинските съвети и други органи на управление. Това дава възможност на гражданите да участват в политическия процес и да влияят на взимането на решения.

Гражданско общество

България има активно гражданско общество, което включва неправителствени организации, медии, професионални съюзи и други форми на организиране. Тези организации играят важна роля в представяването на интересите на гражданите, изразяването на гласовете им и наблюдението на демократичните процеси.

Публичен достъп до информация

Законът за достъпа до обществена информация гарантира правото на гражданите да получават информация от държавни органи и институции. Това помага за повишаване на прозрачността и откритостта на държавната администрация и позволява на гражданите да бъдат информирани и да участват в процеса на вземане на решения.

Петиции и обществени консултации

Гражданите имат право да подават петиции до държавните органи и институции, които изразяват техните притеснения, предложения или искания. Освен това се провеждат обществени консултации по важни въпроси, където гражданите могат да изразят своите мнения и да допринесат за вземането на решения.

Това са някои от основните възможности за е-демокрация и гражданско участие, които са заложени в националната нормативна база в България. Важно е да се отбележи, че ефективното осъществяване на тези възможности зависи от прилагането и спазването на законите и от активното участие на гражданите.

Форми на демокрация и гражданско участие

В българското законодателство са предвидени няколко форми на пряка демокрация, които дават възможност на гражданите да участват директно в процеса на вземане на решения. Някои от тези форми на пряка демокрация включват:

Референдум

Референдумът е механизъм, при който гражданите имат възможност да гласуват по определен въпрос и да вземат решение директно. В България референдумът се провежда при определени условия, определени в Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление. За провеждане на референдум е необходимо задължително участие на определен брой граждани и постигане на определен кворум. Съгласно Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление местен референдум се произвежда в община, район или кметство за пряко решаване на въпроси от местно значение, които законът е предоставил в компетентност на органите на местно самоуправление или органите на района или кметството. Чрез местен референдум не могат да се решават въпроси:

- на общинския бюджет;
- относно размера на местните данъци и такси;
- на правилата на вътрешната организация и дейност на общинския съвет.

Във връзка с референдума се провежда информационно-разяснителна кампания, като се гарантират еднакви възможности за представяне на различните становища по предмета на референдума. В подкрепа на въпроса или въпросите на референдума и на алтернативната позиция могат да се регистрират партии, коалиции и инициативни комитети.

Всеки гражданин има право да получи информация за различните позиции по въпроса или въпросите на референдума. Общините предоставят безвъзмездно на инициативния комитет и на застъпници на алтернативната позиция подходящи помещения за провеждане на обсъждания и други прояви по въпроса или въпросите на референдума.

Със свое решение общинският съвет може да одобри предложението за произвеждане на местен референдум с въпроса или въпросите, по които се предлага да бъде проведено гласуването, или мотивирано да го отхвърли. Общинският съвет е длъжен да приеме решение за произвеждане на местен референдум, когато това е поискано от инициативен комитет с подписка, съдържаща подписите на не по-малко от една десета от гражданите с избирателни права в съответната община, район или кметство.

Гражданска инициатива

Гражданската инициатива позволява на гражданите да предлагат законодателни изменения, нови закони или отмяна на съществуващи закони. Гражданите трябва да съберат определен брой подписи в подкрепа на инициативата и да я представят на Народното събрание за разглеждане.

Чрез местната гражданска инициатива гражданите могат да правят предложения до общинския съвет, кмета на общината, на района или на кметството, или до областни или регионални органи на изпълнителната власт за решаване на въпроси от местно значение. Местната гражданска инициатива се осъществява чрез подписка, организирана от инициативен комитет на територията на съответната община, район, кметство или населено място.

Съгласно Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление провеждането на местната гражданска инициатива е аналогично на провеждането на националната гражданска инициатива с малки разлики.

Местната гражданска инициатива представлява форма на активно включване на гражданите в местната политика и вземането на решения на местното самоуправление. Успехът на гражданската инициатива в значителна степен зависи от силата и убедителността на посланието, от видимото медийно присъствие, от изградените граждански партньорства и коалиции.

Общо събрание на населението

Гражданите имат правото да участват в общо събрание на населението, където могат да изразят своите мнения, притеснения и предложения по въпроси, свързани с местното управление и решения. Общото събрание се състои от всички граждани с изборителни права на територията на общината, района, кметството, населеното място или квартала, които имат постоянен или настоящ адрес в съответната община, район или кметство преди определената за събранието дата. Чрез него се решават конкретни въпроси от местно значение, компетентност за чието решаване по целесъобразност е предоставена на съответния общински съвет или кмет. При тази форма на пряката демокрация политически дееспособните граждани могат да решават не-посредствено чрез своя вот, суверенно и окончателно в императивна форма въпроси, отнасящи се до изграждането, реконструкцията и модернизацията на благоустройствени, културни и други обекти от местно значение.

Общо събрание на населението се свиква от кмета на общината, района или кметството по негова инициатива или по решение на общинския съвет, или по искане на най-малко една петдесета, но не по-малко от 20 граждани с избирателни права с постоянен или настоящ адрес на територията на общината, района, кметството, населеното място или квартала към момента на формулиране на искането.

Гражданите, които искат провеждане на общо събрание на населението, образуват инициативен комитет, който се състои от 3 до 9 членове, включително председател, който организира събиране на под-писка за провеждане на общото събрание. Гласуването в общото събрание е тайно, освен ако самото общо събрание не реши да е явно. Инициативният комитет не подлежи на специална регистрация.

Общото събрание на населението се свиква от кмета на общината, района или кметството, който с публично оповестено съобщение определя:

- деня и часа на събранието;
- мястото на провеждане;
- въпросите, които се предлагат за обсъждане.

Общото събрание на населението има редица предимства пред другите форми на пряка демокрация, когато става дума за решаването на конкретни въпроси с местен характер. По този начин гражданите на съответните територии непосредствено участват при вземането на социалноикономически решения и така стимулират органите на местното самоуправление да закрепят резултатите от тях в правен акт. Това увеличава значимостта на всеки един глас в благоустрояването на населеното място, като се стимулира гражданската активност и отговорност.

Тези форми на пряка демокрация дават възможност на гражданите да участват активно в политическия процес и да влияят на вземането на решения.

Консултативните форми за участие на граждани и НПО в процесите на вземане на решения

Консултативните форми за участие на граждани и неправителствени организации (НПО) в процесите на вземане на решения включват следните механизми:

Публични консултации

Публичните консултации са процес, чрез който гражданите и НПО имат възможност да изразят своите мнения, предложения и коментари относно предложени закони, политики, програми или други важни въпроси. Тези консултации могат да се провеждат на различни нива - национално, регионално или местно, и могат да включват публични срещи, дискусии, онлайн платформи за събиране на мнения, писмени предложения и други форми на участие. Публичните консултации са форма на пряка демокрация, при която гражданите и организациите имат възможност да изразят своите мнения, предложения и коментари по предложени закони, стратегии, програми или други важни въпроси. Те могат да бъдат проведени чрез различни методи, включително публични срещи, онлайн консултации, писмени мнения и др.

Съвети и комисии

Създаването на съвети и комисии, в които гражданите и НПО участват като членове, е важен механизъм за консултиране и включване в процеса на вземане на решения. Тези съвети и комисии могат да бъдат формирани на различни нива - национално, регионално или местно - и да обхващат различни области като здравеопазване, образование, околна среда и други.

Делегирани представители

Делегираните представители са механизъм, при който граждани и НПО имат възможност да участват като представители в органите на властта или в конкретни комисии и работни групи. Това позволява на гражданите и НПО да представят своите интереси и гледни точки директно в процеса на вземане на решения.

Отворени данни и информация

Предоставянето на отворени данни и информация от страна на органите на властта е важен механизъм за консултиране и участие на гражданите и НПО. Когато данните и информацията са достъпни и разбираеми, гражданите и НПО могат да ги анализират, да изразят своите мнения и да предложат промени и подобрения.

Тези консултативни форми за участие дават възможност на гражданите и НПО да бъдат активни участници в процеса на вземане на решения и да влияят върху политиките и програмите, които ги засягат.

Електронната форма за участие на граждани и НПО в процесите на вземане на решения

Внедряването на интелигентни системи и анализ на данни може да помогне за автоматизиране на рутинните задачи и обработката на големи обеми информация. Това може да подобри качеството на решенията и предоставените услуги от общинската администрация.

Целта на дигитализацията на работата на местните власти е да улесни и оптимизира процесите на вземане на решения, обслужване на гражданите и управление на ресурсите. Това допринася за по-ефективно и прозрачно управление на общинските ресурси и за подобряване на услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса.

Гражданите имат възможност да формират мнение по управленските въпроси чрез различни комуникационни технологии. Ето някои от тях:

- **Интернет форуми и блогове:** Гражданите могат да използват интернет форуми и блогове, където могат да споделят своите мнения и идеи по управленските въпроси. Тези платформи предоставят възможност за дискусия и обмен на мнения с други граждани и експерти.
- **Социални медии:** Платформи като Facebook, Twitter, Instagram и други социални мрежи също предоставят възможност за гражданите да споделят свои мнения и да участват в дебати по управленските въпроси. Те могат да коментират на публични профили на общини, политически партии, правителствени институции и други релевантни организации.
- **Електронни платформи за гражданско участие:** В някои случаи общините и правителствените институции предлагат специализирани електронни платформи, които позволяват на гражданите да изразят своето мнение, да подават своите предложения, петиции и сигнали и да участват в консултации и обществени дебати. Тези платформи могат да бъдат използвани за събиране на обществено мнение, представяне на предложения и даване на коментари по конкретни въпроси. Тази платформа може да бъде достъпна през уебсайта на

общината или специално създадена онлайн система, където гражданите и НПО могат да попълват и изпращат своите документи.

- **Електронна поща и контактни формуляри:** Гражданите и НПО могат да изпращат свои мнения, петиции и сигнали и предложения чрез електронна поща или чрез контактни формуляри, предоставени от общинската администрация. Общината предоставя специален имейл адрес, към който гражданите и НПО могат да изпращат своите документи. Това предоставя възможност за директно комуникиране с отговорните лица и изразяване на становища. Общинската администрация предоставя електронен формуляр, който гражданите и НПО могат да попълват и изпращат онлайн. Този формуляр може да съдържа полета за въвеждане на информация, касаеща предложенията, петициите или сигналите, и да бъде изпратен директно до общинската администрация.
- **Електронни платформи на трети страни:** В някои случаи, гражданите и НПО могат да използват електронни платформи на трети страни, които са специализирани в приемането на предложения, петиции и сигнали от граждани и организации. Тези платформи могат да бъдат свързани с общинската администрация и да осигуряват прехвърляне на получените документи до съответните инстанции. Всички тези електронни методи за подаване на предложения, петиции и сигнали позволяват по-бързо и удобно взаимодействие между гражданите, НПО и общинската администрация. Те улесняват комуникацията, осигуряват по-голяма прозрачност и могат да спомогнат за ефективното решаване на проблеми и предизвикателства, с които се сблъскват общините.
- **Онлайн анкети и гласувания:** Общинската администрация може да провежда онлайн анкети и гласувания, чрез които гражданите да изразят своите предпочитания и мнения относно управленските въпроси. Тези анкети и гласувания могат да се провеждат чрез уебсайтове, социални медии или специализирани платформи.

Тези комуникационни технологии предоставят на гражданите възможността да се включат активно в процеса на формиране на мнение по управленските въпроси. Все повече общини и правителствени институции осъзнават важността на гражданското участие и внедряват такива инструменти, за да подобрят диалога с гражданите и да вземат предвид техните мнения и предложения.

Гражданите и неправителствените организации имат възможност да подават предложения, петиции и сигнали до общинската администрация на местно ниво в България. Електронната форма на подаване на тези документи може да улесни процеса и да гарантира по-голяма достъпност и удобство за гражданите и НПО.

Дигитализацията на работата на местните власти

Дигитализацията на работата на местните власти е важен процес, който има за цел оптимизиране на работата на общинската администрация чрез използването на съвременни технологии. Това може да се постигне чрез следните аспекти:

Електронно управление на документи

Използването на електронни системи за управление на документи позволява цифрово съхранение, обработка и споделяне на документи в общинската администрация. Това подобрява ефективността и прозрачността на работата, като намалява времето и разходите за търсене и обработка на физически документи. Възможността за гражданите и предприятията да подават документи и заявления електронно чрез онлайн платформи опростява и ускорява процесите на обработка и одобрение. Това води до по-голямо удобство и достъпност за гражданите и предприятията, както и намаление на бюрокрацията.

Електронно обслужване на гражданите

Използването на електронни портали и онлайн услуги позволява на гражданите да получават информация и да извършват административни процедури без да е необходимо физическо присъствие в общинските офиси. Това включва услуги като подаване на данъчни декларации, регистрация на промени в регистъра на населението, записване в детска градина и други.

Електронно управление на проекти и финансиране

Използването на специализирани софтуерни платформи и системи за управление на проекти и финансиране може да оптимизира процесите на планиране, изпълнение и мониторинг на проекти в общинската администрация. Това включва управление на

бюджети, събиране на данни и статистическа информация, както и следене на напредъка и резултатите от проектите.

Матрица на гражданското участие

Матрицата на гражданското участие е инструмент, който помага за оценка и анализ на нивото на участие на гражданите в обществените дела. Тя представя различни форми и нива на участие въз основа на два основни критерия: степента на влияние на гражданите в процеса на вземане на решения и степента на сътрудничество между органите на властта и гражданите. Тя предоставя рамка за разбиране и оценка на различните форми и нива на участие, които могат да бъдат използвани от органите на властта за включване на гражданите в процеса на вземане на решения.

Ето пример на матрица на гражданското участие, която обобщава четири основни нива на участие:

- ❖ **Информирание:** На това ниво гражданите са осведомени за вземането на решения и политики от страна на органите на властта. Те получават информация, но не се изисква активно участие в процеса на вземане на решения.
- ❖ **Консултации:** На това ниво гражданите имат възможност да изразят своите мнения, виждания и предложения относно вземането на решения. Органите на властта провеждат консултации с гражданите и взимат предвид техните възгледи, но финалните решения се вземат от самите органи.
- ❖ **Сътрудничество:** На това ниво гражданите и органите на властта работят заедно за формирането на политики и вземането на решения. Гражданите участват активно в процеса, сътрудничат с органите на властта и се включват в обществени консултации и работни групи.
- ❖ **Партньорство:** На това ниво гражданите са пълноправни партньори във вземането на решения и реализацията на политики. Те са активно включени във всички етапи на процеса и имат значително влияние върху вземането на решения и формирането на политики.

- ❖ Важно е да се отбележи, че матрицата на гражданското участие може да се различава в различните контексти и страни в зависимост от политическата система, законодателството и културните особености.

Матрицата на гражданското участие има следните цели:

- ❖ Оценка на текущото ниво на гражданско участие: Матрицата предоставя инструмент за оценка на степента, в която гражданите са включени в процеса на вземане на решения. Това позволява да се измери и разбере съществуващото ниво на участие и да се идентифицират области за подобрене.
- ❖ Проектиране на политики и програми за гражданско участие: Матрицата може да бъде използвана като инструмент за проектиране на политики и програми, които целят повишаване на гражданското участие. Тя помага да се определят подходящите форми и методи за включване на гражданите и да се зададат конкретни цели и мерки за подобрене.
- ❖ Изграждане на доверие и прозрачност: Матрицата помага за изграждането на доверие между гражданите и органите на властта, като предоставя ясност относно начините, по които гражданите могат да се включат и влияят върху вземането на решения. Тя допринася за прозрачността и отчетливостта на процеса на участие.
- ❖ Повишаване на легитимността и качеството на решенията: Гражданското участие, базирано на принципите на матрицата, може да допринесе за повишаване на легитимността на взетите решения, като ги прави по-репрезентативни и взети със зачитане на гледните точки и интересите на гражданите. Това води до по-качествени и устойчиви решения.

Матрицата на гражданското участие предоставя систематичен и цялостен подход за разглеждане на гражданското участие, като обхваща различни аспекти като информираност, консултации, сътрудничество и участие в процеса на вземане на решения. Тя е полезен инструмент за анализ, планиране и оценка на усилията за гражданско участие и помага за постигане на по-демократични и устойчиви общества.

Матрица на гражданското участие

Партньорство	Работни групи/ комитети	Съвместно изработване	Общо вземане на решения Съвместно вземане на решения	Стратегически партньорства	Работни групи/ комитети	Работни групи/ комитети
Диалог	Изслушвания и обществени форуми Граждански форуми и бъдещи съвети Основно лице за връзка с правителството	Изслушвания и панели с въпроси и отговори Експертни семинари Комитети с участие на всички заинтересовани страни и консултативни органи	Открити пленарни сесии или заседания на комитета	Семинари за изграждане на капацитет Семинари за обучение	Работни групи или комитети	Семинари и съвещателни форуми
Консултация	Петиции Консултации онлайн или други техники	Изслушвания и панели с въпроси и отговори Експертни семинари Комитети с участие на всички заинтересовани страни и консултативни органи	Открити пленарни сесии или заседания на комитета	Мероприятия, конференции, форуми, семинари	Механизми за обратна връзка	Конференции и или срещи Консултация онлайн
Информация	Лесен и открит достъп до информация Проучвания Кампании и лобиране Уебсайт за ключови документи	Открит и свободен достъп до документи за политики Уебсайт за ключови документи Кампании и лобиране Излъчване в мрежата Резултати от изследвания	Кампании и лобиране	Открит достъп до информация Уебсайт за достъп до информацията Е-mail съобщения Често задавани въпроси Публични тържни процедури	Открит достъп до информация Събиране на доказателства Оценяване Проучвания	Открит достъп до информация
Нива на участие						
Етапи в процеса на вземане на политически решения	Определяне на дневен ред	Изработване	Решение	Изпълнение	Проследяване	Преформулиране

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

*Кодекс на добрите практики за гражданско участие в процеса

на вземане на решения

Състояние на гражданското общество в България

В България състоянието на гражданското участие в управлението на местно ниво е предмет на различни оценки и изследвания. Въпреки че има напредък в някои аспекти, все още има предизвикателства и недостатъци, които се нуждаят от внимание и подобрене. Състоянието на процеса на гражданско участие в управлението на местно ниво може да бъде обобщено в следните основни аспекти:

- **Законодателна рамка:** В България има законодателство, което регулира гражданското участие в управлението на местно ниво, включително Закон за местното самоуправление и Закон за достъп до обществена информация. Тези закони предвиждат права и процедури, които насърчават гражданско участие и прозрачност.
- **Механизми за консултации и участие:** Общините в България предлагат различни форми на консултации и участие на гражданите. Това може да включва обществени консултации, публични слушания, работни групи и създаване на местни съвети и комисии, в които гражданите могат да участват и да изразят своите гледни точки.
- **Електронно управление:** В България се развива електронното управление, което може да подобри достъпа на гражданите до информация и участие. Има онлайн платформи и портали, чрез които гражданите могат да получават информация относно дейностите на общините, да изразят своите мнения и да участват в консултации и дебати. Законът за електронното управление регулира използването на електронни средства и информационни технологии в публичната администрация. Той предвижда възможности за електронно участие на гражданите, включително през електронни платформи и портали, за да се обменят мнения, предложения и коментари по конкретни въпроси и политики.
- **Развитие на гражданските организации:** Гражданските организации играят важна роля в гражданското участие и управлението на местно ниво. В България има активни неправителствени организации, които се занимават с различни обществени проблеми и се стремят към повишаване на гражданската активност и участие.

Състоянието на гражданското общество в България е предмет на постоянен дебат и оценка. Въпреки че има значителен напредък през последните години, все още съществуват предизвикателства, които ограничават пълното развитие на гражданското общество в страната. Много неправителствени организации и граждански инициативи се борят с финансови ограничения и зависимост от външни източници на финансиране. Това може да ограничи техния капацитет за действие и автономност.

Гражданското общество се сблъсква с предизвикателства във взаимодействието с политическите институции. Има случаи на ограничения на свободата на изразяване и правото на мирни събрания, което затруднява активното участие на гражданите във формулирането на политическите решения.

Едно от основните предизвикателства е ниското ниво на доверие между гражданите и местните органи. Мнозинството граждани изразяват недоволство и скептицизъм по отношение на ефективността и отзивчивостта на местната администрация. Това влияе на желанието на гражданите да участват активно в управленските процеси.

Прозрачността на дейностите на местната администрация, постоянното осигуряване на достъпна и разбираема информация за възможностите за гражданско участие все още са предизвикателство. Закон за достъпа до обществена информация осигурява правото на гражданите и организациите да имат достъп до информация, която се съхранява от публичните институции. Той предоставя възможности за гражданите и гражданските организации да изразят своите становища и предложения, както и да предоставят коментари и предложения по предложени законодателни актове и политики.

Въпреки че са приети закони и нормативни актове, които гарантират достъп до обществена информация, все още съществуват препятствия и несъответствия в практиката, проблеми с прозрачността и откритостта на публичните институции. Това може да затрудни ефективното участие на гражданите в процеса на вземане на решения. Неравенството в достъпа до информация и недостатъчната комуникация с гражданите могат да ограничат активното им участие в управленските процеси.

Въпреки че се провеждат консултации и публични слушания, все още може да има необходимост от по-систематични и добре структурирани форми на диалог с гражданите. Съществува необходимост от сериозна работа във всички форми на гражданско участие. Затруднен е достъпът до информация от страна на граждани и техните организации, свързани с процесите на разработване, изпълнение и наблюдение на стратегическите и планови документи за регионално и местно развитие. Интересите и гледните точки на различните групи граждани трябва да бъдат взети предвид при вземането на решения. Съществуващите механизми за консултации и диалог с

гражданите в процеса на вземане на решения също може да бъдат подобрили. Консултациите, диалогът и партньорството не се прилагат ефективно като форми на общуване и взаимодействие. Извършват се инцидентно с ограничена група от граждани или организации. Проблемите не произтичат само от страна на администрациите в областните управи и общините. Те са резултат и от недостатъчната активност на гражданския сектор за инициране на общи дейности, които да имат системен характер и да решават системни проблеми на провеждане на регионалната политика. Макар да има законодателна база и механизми за гражданско участие, както и примери за успешни практики на местно ниво, все още липсват структурирани механизми за участие на гражданите, наблюдава се слаба активност и ангажираност, както и ограничения във възможностите за реално влияние на гражданите в процеса на вземане на решения. Диалогът се осъществява формално преди всичко по инициатива на властите и в структури като областния съвет за развитие и общинските съвети. Инициатива, която трябва да бъде двупосочна, предполага отвореност от двете страни, активна обмяна на позиции и изработването на общи позиции, документи, предложения за промени в законодателството. Гражданите нямат познанията за механизмите за инициране на диалог, свързан с формирането и прилагането на политики. Техните възможности практически се ограничават до алармиране за конкретни проблеми в сферата на инфраструктурите и градската среда;

Разработването на силни и устойчиви партньорства между местната администрация и гражданското общество все още може да бъде подобрено. Партньорството, като действие на споделени отговорности на всеки етап от процеса на вземане на решения, касаещи развитието на областта или общината, не е равнопоставено. Отново инициатори за партньорството са властите, които стимулират и подкрепят казионни и псевдо граждански организации, за да симулират законово изискване за партньорство със структури на гражданското общество.

Възможностите за активно участие на гражданските организации и групи в процеса на вземане на решения и изпълнението на политики се нуждаят от допълнително развитие. Необходимо е да се подобрят и сътрудничеството между местните органи и гражданските организации, както и отчетността и оценката на дейностите на местната администрация.

Недостатъчната осведоменост и образование на гражданите за техните права и възможности за участие във формулирането на политиките е предизвикателство за развитието на гражданското общество. Внедряването на електронни технологии и платформи за гражданско участие все повече придобива значение в България. Електронното управление, онлайн платформите и електронните консултации

предоставят нови възможности за участие и комуникация между гражданите и местната администрация. Въпреки това, все още съществуват предизвикателства в областта на сигурността на информацията, достъпността за всички групи граждани и ниското ниво на информираност и усвояване на електронния начин на участие.

Конституционна норма в България е, че местната власт е ниво на „самоуправление“. По презумпция това предполага по-широко и по-видимо гражданско участие, отколкото на национално ниво. В по-големите градски центрове усещането за общност е по-слабо и не предполага активно участие. В малките общини чувството за общност е много по-голямо, но там възрастовата и образователна структура на населението е значително по-неблагоприятна. Немалка част от живеещите са възрастни, икономически неактивни хора, което предполага по-ниската им гражданска активност. Разбира се съществуват изключения от това наблюдение и отделни общности участват активно в процесите на местното развитие.

Нагласа на местната власт и най-вече на нейния изпълнителния орган – кмета на общината е да бъде отворен за гражданските инициативи, да подкрепя под различни форми, включително финансово, местните граждански организации. Ако нагласата и отвореността на местната власт се съчетаят и с умения за провокиране и мотивиране на гражданската активност може да се очаква ползотворно взаимодействие между местна власт и граждани на ниво община / кметство. В този случай личностният фактор е определящ за наличието и качеството на взаимодействието. Доверието е в основата на гражданското участие. Провеждането на открита и прозрачна местна политика е в основата на създаването и поддържането на доверието на гражданите.

В общностите, които са постигнали благоприятно съчетаване на тези фактори, степента на гражданската активност е висока и гражданите участват съзнателно и с желание в процеса на планиране и самоуправление на местно ниво.

Ключова предпоставка за гражданско участие в местното самоуправление е степента на децентрализация на държавното управление в Република България. Макар че е налице разбиране за нуждата от децентрализация, действията в такава посока са несистемни и колебливи. Правомощията на органите на местното самоуправление са ограничени и голяма част от прилагането на местни политики зависи от волята на Правителството. Самоуправлението има по-скоро декларативен характер, отколкото ниво на власт, на което се вземат важните за местното развитие решения. Този факт се отразява пряко върху гражданска активност в общините и рефлектира във формални публични

обсъждания на стратегии, планове и инвестиционни проекти за местно социално-икономическо и пространствено развитие, както и при формиране на общинските бюджети.

Въпреки тези предизвикателства, гражданското общество в България проявява активност и ангажираност в различни сфери. Неправителствените организации, активистите и гражданските инициативи продължават да работят за насърчаване на гражданската активност, защита на правата на гражданите и развитие на демокрацията. Важно е да се продължи усилието за подобряване на условията за гражданско участие и за създаване на по-открито и инклузивно общество.

В заключение, гражданското участие на местно ниво в България има свои предизвикателства, но също така и възможности за подобрене. Необходимо е да се работи за изграждането на доверие, прозрачност и активно участие на гражданите в управленските процеси, както и за развитието на подходящи механизми за диалог и консултации.

Практики за включване на гражданите и гражданските организации в процесите на вземане на решения в контекста на е – демокрацията

В Европейския съюз съществуват различни добри практики за е-управление, които се използват за подобряване на електронното управление и взаимодействието между гражданите и публичните институции. Ето някои от тях:

Електронно управление и електронни услуги:

Много държави-членки на ЕС предоставят различни електронни услуги и улесняват гражданите и предприятията да взаимодействат с администрацията онлайн. Това включва електронно подаване на документи, електронно гласуване, електронни плащания и други електронни услуги.

Отворени данни и прозрачност:

Много държави-членки на ЕС предоставят достъп до отворени данни, което позволява на гражданите и предприятията да използват, анализират и визуализират информацията, предоставена от публичните институции. Това допринася за прозрачността и отчетливостта на управлението.

Електронни портали и мобилни приложения:

Много държави-членки разработват електронни портали и мобилни приложения, които предоставят централизиран достъп до различни услуги и информация. Това улеснява гражданите да намерят необходимата информация и да използват електронните услуги.

Електронно участие и консултации:

Някои държави-членки на ЕС предлагат платформи за електронно участие и консултации, където гражданите могат да изразят своите мнения, да представят предложения и да участват в процеса на вземане на решения. Това подобрява демократичния процес и включва гражданите в управлението.

Киберсигурност и защита на данните:

За да осигурят доверие в електронното управление, държавите-членки на ЕС се фокусират върху киберсигурността и защитата на данните. Те предприемат мерки за защита на личните данни на гражданите и предприятията, както и за сигурността на информационните системи.

Тези са само някои от добрите практики за е-управление в Европейския съюз. Различните държави-членки могат да прилагат различни подходи и решения в съответствие със своите специфични нужди и възможности.

Ето няколко примера за добри практики за е-управление в Европейския съюз:

Естония

Естония е известна с високоразвитата си електронна система, която включва електронно гласуване. Гражданите могат да гласуват електронно през интернет, което ги освобождава от необходимостта да отидат до изборните секции.

Естония предлага е-услугата "Е-гражданин", която позволява на гражданите да получат достъп до различни публични услуги онлайн, като например регистрация на фирми, данъчно деклариране, електронно гласуване и други. Това подобрява ефективността и удобството за гражданите при взаимодействие с държавните институции.

Естония предлага възможност за хора от целия свят да станат "е-резиденти" и да получат достъп до различни електронни услуги и възможности за предприемачество в страната като получат електронен идентификационен номер за достъп. Това включва електронно подаване на документи, отваряне на банкови сметки, управление на данъци, управление на бизнеси и дори възможност за участие в е-гласуване.

Дания

Електронно подаване на данъчни декларации: В Дания гражданите могат да подават данъчни декларации и да извършват данъчни плащания онлайн. Това значително опростява процеса и намалява бюрокрацията. Дания използва система за онлайн гласуване при изборите. Това позволява на гражданите да гласуват от вкъщи или от друго място с помощта на интернет, което улеснява участието им в изборния процес.

Финландия

Финландия е известна с разпространяването на отворени данни и насърчаването на иновациите чрез тях. Публичните институции предоставят широк достъп до данни, което стимулира гражданите, предприемачите и организациите да създават нови решения и услуги.

Matilo е електронно приложение във Финландия, което позволява на гражданите да получават здравни съвети и да проверяват симптомите си онлайн. Това улеснява достъпа до здравни услуги и помага на гражданите да вземат информирани решения относно своето здраве.

Холандия

Холандия има система, която позволява гражданите да управляват своите недвижими имоти онлайн. Те могат да проверяват информация, свързана със собствеността, да подават съобщения за промени и да извършват плащания.

DigiD: DigiD е система за електронно идентифициране в Холандия, която позволява на гражданите и бизнесите да получат достъп до различни електронни услуги на правителството. Това включва подаване на данъчни декларации, кандидатстване за социални помощи и други.

Холандия има развита практика за електронно участие и консултации на гражданите при вземането на решения. Те използват онлайн платформи и приложения, които позволяват на гражданите да представят своите мнения, предложения и коментари по важни въпроси за обществото.

Швеция

Швеция е известна със своята инициатива "Е-идентификация" (E-identification), която позволява на гражданите да се идентифицират електронно при използване на различни публични услуги и достъп до информация. Това ефективно намалява необходимостта от физическо присъствие и хартиена документация при взаимодействие с администрацията.

Швеция има напреднала система за електронни услуги за бизнеса. Предприятията могат да регистрират и управляват своите дейности онлайн, като подават декларации, плащат данъци и получават различни разрешителни.

Великобритания

Великобритания е въвела "Отворената правителствена инициатива" (Open Government Initiative), която предоставя достъп до отворени данни и информация за дейността на правителството. Уебсайтът Gov.uk е централен електронен портал, който предоставя достъп до тази информация и услуги от всички правителствени органи във Великобритания. Гражданите и предприятията имат възможност да използват тези данни за анализи и иновации, което допринася за прозрачността и отчетливостта на действията на правителството.

Латвия

В община Рига е създадена Платформа за сътрудничество между неправителствените организации и общината. През 2013 г., Общинският съвет на Рига създава Дом (къща) на неправителствените организации в Рига. Създаването на Дома е продиктувано от желанията гражданите, бизнеса и неправителствените организации (НПО) за

подобряване на тяхната работа и по-активното им взаимодействие с местната власт. Целта е по-конкретно да се подпомогне изпълнението на Програмата за интеграция на град Рига за 2012-2017 г., да се подкрепят НПО и да се осигури по-добра координация информираност на гражданите за местните въпроси и участието в дейности, свързани с общината.

Това са само някои примери за добри практики в е-управлението в Европейския съюз. Различните държави имат различни инициативи и решения в тази област, които се стремят да подобрят достъпа до услуги и комуникацията с гражданите чрез използването на електронни технологии. Тези примери демонстрират различни аспекти на е-управлението в Европейския съюз и как те могат да улеснят взаимодействието между гражданите и публичните институции.

Правна рамка Европейското законодателство

Европейското законодателство подкрепя и насърчава гражданското участие в процесите на вземане на решения. Съществуват няколко правни инструменти на европейско ниво, които гарантират правата на гражданите за участие и участие в европейската демокрация. Ето някои от тях:

Закон за електронното управление на Европейския съюз

Закон за електронното управление на Европейския съюз е въведен от Европейската комисия с цел хармонизиране на нормативната уредба на държавите-членки относно електронното управление. Законът за електронното управление на Европейския съюз е директива на Европейския съюз, която има за цел да улесни и насърчи използването на електронни технологии в публичната администрация на държавите-членки. Официалното наименование на директивата е "Директива относно електронното управление в публичния сектор" (Directive 2014/55/EU).

Главната цел на Закона за електронното управление на Европейския съюз е да се гарантира свободно движение на електронни съобщения в рамките на Европейския съюз и да се насърчи ефективното използване на електронни средства в публичната администрация. Той съдържа разпоредби за стандартизация на електронните съобщения, електронните фактури, електронното съхранение на документи и други аспекти на електронното управление.

Законът насърчава използването на електронни технологии в публичната администрация чрез стандартизация, сигурност, интероперативност и достъпност на електронните средства. Той предоставя рамка за развитие на електронни услуги, които да бъдат достъпни за гражданите и бизнеса в рамките на Европейския съюз.

Всяка държава-членка на Европейския съюз има задължение да приложи разпоредбите на Закона за електронното управление в националното си законодателство и да осигури съответните административни и технически механизми за изпълнение на директивата.

Европейската харта за местно самоуправление

Чл. 3 на Европейската харта за местно самоуправление определя: „Под местно самоуправление се разбира правото и реалната възможност за местните общности да регулират и да управляват в рамките на закона, на тяхна отговорност и в интерес на тяхното население, съществена част от обществените дела”. Европейската харта за местно самоуправление е правнообвързващ документ, приет от Съвета на Европа през 1985 година. Целта на Хартата е да укрепи местното самоуправление като важен елемент на демокрацията и да насърчи гражданското участие в процесите на местното управление. Хартата разглежда правата и отговорностите на местните органи, принципите на местното самоуправление и гаранциите за неговото осъществяване.

Хартата не съдържа специфични разпоредби относно електронното управление, но акцентът върху гражданското участие подкрепя използването на информационни и комуникационни технологии за насърчаване на диалога между гражданите и местните органи. Чрез електронното управление, местните органи имат възможност да предоставят на гражданите по-добър достъп до информацията, да улеснят участието им в процесите на вземане на решения и да осигурят по-широки възможности за обратна връзка и комуникация.

Европейската харта за местно самоуправление подчертава необходимостта от прозрачност, отчетливост и отговорност на местните органи, които могат да бъдат подпомогнати от електронното управление и иновативни технологии. Това позволява на гражданите да бъдат по-активни участници в процесите на местното управление и допринася за по-добра демократична легитимност и ефективност на местната администрация.

Важно е да отбележим, че Хартата за местно самоуправление е рамков инструмент, който задава принципи и насоки, които могат да бъдат включени в националните законодателства и практики на държавите-членки на Съвета на Европа, включително и в България.

Насоки за гражданско участие в процеса за вземане на политически решения

Насоките за гражданско участие в процеса за вземане на политически решения (приети от Комитета на министрите на 27 септември 2017 г. на 1295-то заседание на заместник-министрите), които съдържат както всеобщи принципи, така и конкретни предложения за разширяване и подобряване на възможностите за включване на гражданите в процесите на вземане на политически решения. Насоките за гражданското участие в процеса на вземане на политически решения, очертават основните принципи за насърчаване на диалога и сътрудничеството между гражданското общество и носителите на властта. Съгласно насоките, събирането на различни гледни точки и мнения по определени политики и теми следва да е част от официална процедура, протичаща чрез различни методи и инструменти като: срещи, публични изслушвания, фокус групи, проучвания, въпросници и дигитални средства. Успоредно с този факт се поставя и акцент върху ангажимента на публичните органи да предоставят обществено достъпна обратна връзка за резултатите от проведените допитвания и консултации, т.е. гражданския сектор да има възможност за проследи изпълнението на съответните предложения и решения по всички въпроси, по които същият проявява интерес.

Насоките за гражданско участие имат за цел да осигурят по-открито, демократично и участие население във формирането на политиките, вземането на решения и изпълнението на програмите на правителството и общините.

Те включват следните принципи:

- **Прозрачност:** Гражданите трябва да имат достъп до информацията, свързана с политическите процеси и решения. Правителството и общините трябва да осигурят ясна и разбираема информация за важни решения, предложения и политики.
- **Инклузивност:** Гражданите от всички обществени групи и слоеве трябва да имат равни възможности за участие в политическите процеси. Трябва да се обърне специално внимание на уязвимите групи и да се гарантира тяхното участие и представителност.

- **Диалог и сътрудничество:** Правителството и общините трябва да установят механизми за активен диалог с гражданите и неправителствените организации. Взаимодействието между различните заинтересовани страни трябва да се насърчава, за да се постигнат консенсус и сътрудничество при вземането на политически решения.
- **Участие в ранните стадии:** Гражданите трябва да имат възможност да се включат в политическите процеси още в ранните им стадии, когато се формират предложенията и стратегиите. Това позволява на гражданите да допринесат с идеи и предложения и да влияят на окончателните решения.
- **Информационни и комуникационни технологии:** Използването на електронни технологии и онлайн платформи може да улесни и разшири участието на гражданите в политическите процеси. Това включва онлайн консултации, електронни петиции, форуми за дискусии и други средства за интерактивно взаимодействие.
- **Обратна връзка и отчетност:** Правителството и общините трябва да осигурят обратна връзка към гражданите относно резултатите и изпълнението на политическите решения. Отчетността и прозрачността са от съществено значение за поддържане на доверие и легитимност.

Тези насоки за гражданско участие се разработват на различни нива - национално, регионално и местно, и се прилагат от държавите-членки на Европейския съюз и други страни. Те имат за цел да укрепят демократичните процеси и да гарантират по-широко и активно участие на гражданите във формирането на политиките и вземането на решения, както и в наблюдението и контрола на изпълнението им.

Кодекс за добри практики за гражданско участие в процеса на вземане на решения

Кодексът за добри практики за гражданско участие в процеса на вземане на решения (2009 г.), разработен от Конференцията на НПО определя общи принципи, насоки, инструменти и механизми за активно участие на НПО в процеса на вземане на решения въз основа на действителния опит на НПО от цяла Европа.

Договор за функционирането на Европейския съюз

Договорът за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС): ДФЕС установява принципа на гражданското участие като основен принцип на демокрацията на Европейския съюз. Той признава необходимостта от активно участие на гражданите в обществения живот на ЕС и насърчава диалога между институциите на ЕС и гражданите.

Европейския граждански диалог

Гражданските диалози (Citizens' Dialogues) са неформално взаимодействие между Европейската комисия и европейските граждани и организациите на гражданското общество по различни теми, чрез което членовете на ЕК представят общата програма, изслушват идеите и работят заедно със заинтересованите лица. Гражданските диалози имат важна роля за набиране на идеи, които не изискват законодателни промени и е стъпка към постигане на партньорство между институциите и гражданите.

ЕС насърчава гражданския диалог като средство за участие на гражданите в процеса на вземане на решения на европейско ниво. Това включва публични консултации, обществени дебати, конференции и други форми на участие, които предоставят възможност на гражданите да изразят своите мнения и предложения по важни въпроси. Преките срещи с гражданите, организирани от ЕК, позволяват на гражданите от всички среди да дискутират, обменят идеи и да разговарят свободно с представители на ЕК и членовете на Европейския парламент, Комитета на регионите и Европейския икономически и социален комитет, както и представители на органите на европейско, национално, регионално или местно равнище.

Гражданските диалози осигуряват равнопоставеност на страните в обсъждането на проблемите и управленските решения и показват къде и как гражданските организации биха могли да се превърнат в ре-ален партньор на институциите за прилагането им. Тази форма на гражданска ангажираност разширява и обогатява представителната демокрация.

Директива за участие на гражданите в процеса на вземане на решения

През 2014 г. Европейският съюз прие Директива, която насърчава участието на гражданите в процесите на вземане на решения на национално и европейско ниво. Тя установява правата на гражданите за информация, участие и достъп до правосъдие в тези процеси.

Европейска гражданска инициатива

Европейската гражданска инициатива дава възможност на гражданите да предлагат конкретни законодателни промени във всяка област, в която ЕК има правомощия да предлага законодателство. Такива са околна среда, селско стопанство, енергетика, транспорт или търговия. Инициативата е начин граждани от различни държави от ЕС да обединят усилията си по въпрос от взаимен интерес, за да повлияят на изработването на конкретна политика на ЕС. Ако такава инициатива събере достатъчно подписи от граждани от няколко държави-членки, Комисията трябва да разгледа предложението и да предприеме необходимите действия.

Европейската гражданска инициатива следва да се разглежда в контекста на други средства, чрез които гражданите могат да отнесат определени въпроси до институциите на Съюза, които включват диалог с представителните организации и гражданското общество, консултации със заинтересованите страни, петиции и жалби до омбудсмана.

За да се организира инициатива е необходимо създаване на граждански комитет, съставен от поне 7 граждани на ЕС, които живеят в 7 различни държави членки и са на възраст, на която имат право да гласуват (съгласно законодателството на съответната държава). След потвърждаване на регистрацията на предложената инициатива организаторите могат да започнат да събират изявления (подписи) за подкрепа от гражданите. Те разполагат с 12 месеца, за да съберат изисквания брой изявления за подкрепа. Изявления в подкрепа на инициативата се събират във всяка от участващите държави членки. Изявления за подкрепа се събират на хартия и/или онлайн. Преди да започнат да събират изявления за подкрепа онлайн, организаторите трябва да поискат от съответните национални органи да удостоверят, че тяхната онлайн система отговаря на изискванията, и да публикуват на своя уебсайт полученото удостоверение. Отговорът на ЕК следва да бъде под формата на официално съобщение, прието от колегиума на членовете на Комисията и се публикува на всички официални езици на ЕС. ЕК може да представи само предварителното си становище по въпроса и да реши да извърши по-нататъшни проучвания, преди да вземе окончателно решение. Комисията не е длъжна да предложи законодателство в резултат на инициатива. Ако Комисията реши да изготви законодателно предложение в отговор на гражданска инициатива, предложението се изпраща до законодателните органи (обикновено ЕП и Съвета) и започва съответната законодателна процедура. Ако предложението бъде прието – става част от законодателството на Съюза.

Европейската гражданска инициатива допринася за укрепването на демократичното функциониране на Съюза чрез участието на гражданите в неговия демократичен и

политически живот. Гражданите, под-крепиха успешна гражданска инициатива, осъзнават, че могат да упражнят реално влияние на ниво ЕС. Стимулират се формите на колективно действие и инициативи за общоевропейски кампании и дебати.

Този правен инструмент на европейско ниво имат за цел да насърчи и подкрепи гражданското участие и участие в процесите на вземане на решения в Европейския съюз. Той гарантира правата на гражданите за информация, участие и влияние върху политическите процеси, които ги засягат.

Законодателство на национално ниво

Законодателството на национално ниво относно делегации на закони на местно ниво

На национално ниво в България съществуват някои разпоредби относно делегирането на законодателна власт към местните органи. Това е осъществено чрез няколко законодателни акта, които регулират процеса на делегиране на закони на местно ниво. Ето някои от тях:

Закон за електронното управление

Законът за електронното управление регулира електронното управление в България и определя основните принципи и правила за използването на информационните и комуникационни технологии в управленските процеси. Тя предоставя основа за е-демокрацията и е-участие на гражданите в процесите на местното управление, като предвижда електронни форми за комуникация, предоставяне на информация и вземане на решения. Законът определя основните аспекти на електронното управление в България, включително електронната идентификация, електронната администрация, електронните услуги и други.

Закон за местното самоуправление и местната администрация

Този закон определя правомощията и функциите на местните органи и установява процедурите за делегиране на законодателни власти от национално ниво към местните общини. Според закона, местните органи имат право да приемат местни нормативни актове, които разширяват или конкретизират законодателството на национално ниво в рамките на техните компетенции. Той предвижда възможности за гражданите да

участват в процесите на местното управление, като например участие в общински съвети, обществени консултации и други форми на участие. Този закон регулира организацията и функционирането на местното самоуправление в България. В него се определят правомощията на общините и условията за участие на гражданите в местното вземане на решения. Законът предоставя възможности за обществен дебат, публични консултации и други форми на гражданско участие.

Законът за местното самоуправление и местната администрация в България регулира функциите и компетенциите на общините, процедурите за вземане на решения, управлението на ресурсите и други аспекти на местното управление. Общините могат да прилагат различни механизми и практики за включване на гражданите в управлението и вземането на решения. Това може да включва публични консултации, обществени дискусии, формиране на работни групи с участие на граждани, организиране на общински съвети и други форми на директно участие на гражданите. Използването на електронни технологии и онлайн платформи може също да подпомогне гражданското участие в местното управление, като осигури по-лесен достъп до информация и възможност за взаимодействие и комуникация с общинските органи.

Съгласно чл. 17 от Закона за местното самоуправление и местна администрация: „Местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност”.

Общините имат относителна свобода да изготвят и прилагат практики за гражданско участие, съобразени със спецификата и нуждите на своите територии. В този контекст, е важно да се проучват и разбират конкретните механизми и процедури, които са в сила в съответната община, за да се определи как гражданите могат да участват в процеса на вземане на решения и управление на обществените ресурси.

Относно гражданското участие, Законът за местното самоуправление и местната администрация включва някои разпоредби, които насърчават участието на гражданите в местното управление. Някои от тези разпоредби включват:

- **Общински съвет:** Законът предвижда създаването на общински съвет, който представлява интересите на гражданите и организациите в общината. Общинският съвет играе активна роля в процеса на вземане на решения и формулиране на политики на общината.

- **Консултации и публичност:** Законът предвижда провеждането на консултации с гражданите и заинтересованите страни при вземането на важни решения. Това може да включва публични дискусии, обществени слушания и консултации по конкретни въпроси от интерес за общината.
- **Информационна прозрачност:** Законът изисква общините да осигурят достъпна и разбираема информация за своите дейности и решения. Това включва публикуване на бюджетите, отчетите и други релевантни документи на общината.
- **Граждански инициативи:** Законът предоставя възможност на гражданите да предлагат инициативи и предложения във връзка с дейността на общината. Тези инициативи трябва да бъдат разглеждани и взети предвид при вземането на решения. Относно използването на електронни технологии, законът не предвижда конкретни разпоредби относно тях, но общините имат свобода да използват електронни средства и платформи за комуникация и обмен на информация с гражданите.

Закон за електронния документ и електронния подпис

Законът за електронния подпис и електронните документи регулира използването на електронни подписи и електронни документи в различни сфери, включително и във връзка с гражданското участие и е-демокрацията. Ето някои основни аспекти на закона, свързани с гражданското участие:

- **Електронен идентификатор:** Законът предвижда възможността за използване на електронен идентификатор, който се издава на гражданите за удостоверяване на тяхната самоличност при онлайн комуникация с органите на властта. Това позволява гражданите да подават електронни молби, заявления или други документи във връзка с участието си в процесите на местното управление.
- **Електронно връчване:** Законът предвижда възможността за електронно връчване на документи от органите на властта до гражданите. Това включва възможността за получаване на съобщения, решения или други документи относно участието и взаимодействието с местната администрация чрез електронни средства.

- **Електронно гласуване:** Законът дава възможност за използване на електронно гласуване при провеждане на избори и референдуми. Това позволява на гражданите да гласуват електронно, без да са физически присъствали на изборните секции.
- **Електронна администрация:** Законът регулира и въвежда принципите и правилата за електронната администрация в България. Това включва установяване на електронни регистри, системи за електронно обменяне на информация и документи между органите на властта и гражданите, както и други електронни услуги, които подпомагат гражданското участие в процесите на управление.

Законът за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление

Законът за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление урежда условията, организацията и реда за пряко участие на гражданите при осъществяване на държавната и местната власт. Чл. 1. (1) гласи: „Този закон урежда условията, организацията и реда за пряко участие на гражданите на Република България при осъществяване на държавната и местната власт.“ В рамките на закона са дефинирани принципите на прякото участие и форми на прякото участие на гражданите в процесите на местното самоуправление, както следва:

Съгласно чл. 2. принципите на прякото участие на гражданите в управлението са:

- свободно изразяване на волята;
- общо, равно и пряко участие с тайно гласуване;
- равен достъп до информация по поставения за решаване въпрос;
- еднакви условия за представяне на различните становища. и

Съгласно Чл. 3. (1) прякото участие се осъществява чрез:

- референдум;
- гражданска инициатива;
- европейска гражданска инициатива по смисъла на чл. 2, т. 1 от Регламент (ЕС) № 211/2011;
- общо събрание на населението.
- (2) Референдумът може да се произвежда на национално и местно ниво.

- (3) Гражданската инициатива може да се провежда на национално, европейско и местно ниво, а общото събрание на населението - на местно ниво.

Закон за нормативните актове

Този закон определя правилата за изготвяне, приемане, обнародване, изменение и отмяна на нормативни актове в България. В процеса на изготвяне на нормативни актове, могат да се провеждат обществени консултации и да се осигурява участие на гражданите.

Закона за нормативните актове (ДВ бр. 34, 2016 г.) е регламентирано провеждането на обществени консултации и оценка на въздействието (предварителна и последваща) на нормативните актове, а именно:

- провеждане на обществени консултации с гражданите и юридическите лица още в процеса на изработване на проекта на нормативен акт (чл. 26, ал. 2);
- задължително извършване на предварителна и последваща оценка на въздействието на акта и публично обсъждане на оценката (чл. 18а и чл. 18б);
- удължаване на срока за предложения и становища по проектите, публикувани за обществени консултации и по оценките на въздействието от 14 на 30 дни.

Закон за административната процедура

Този закон определя правилата и процедурите за извършване на административните процеси, включително изготвянето и приемането на нормативни актове. Законът предвижда възможности за участие на гражданите в административния процес чрез предоставяне на мнения, коментари и становища.

Закон за обществените поръчки

Този закон регулира процедурите за обществени поръчки в България. Той включва разпоредби, които насърчават прозрачността и участието на гражданите и неправителствени организации в процеса на вземане на решения относно обществените поръчки.

Закон за достъпа до обществена информация

Този закон урежда правото на гражданите да получават информация от публичните органи и институции. Чрез достъпа до обществена информация, гражданите имат възможност да бъдат информирани и да участват активно във вземането на решения на държавно и местно ниво. Законът за достъп до обществена информация в България е законодателен акт, който гарантира правото на гражданите да получават информация от публичните органи и институции. Той е от съществено значение за прозрачността, отчетността и откритостта на държавната власт и допринася за гражданското участие във вземането на решения. Съгласно Закона за достъп до обществена информация, всеки гражданин, неправителствена организация или юридическо лице има право да поиска и получи информация от публичните органи и институции. Този закон гарантира следните права на гражданите:

- ❖ **Право на достъп до информация:** Гражданите имат право да поискат и получат информация от публичните органи и институции. Тази информация може да бъде в различни формати - писмена, електронна, устна и други.
- ❖ **Право на отговор:** Публичните органи и институции са задължени да отговорят на заявката за информация в срок от 14 работни дни и да предоставят желаната информация или обосновано откажат, ако са налице изключенията, предвидени в закона.
- ❖ **Право на преразглеждане и обжалване:** Ако гражданите не са удовлетворени от отговора на публичния орган или институцията, те имат право да поискат преразглеждане на решението или да обжалват пред Комисията за достъп до обществена информация.
- ❖ **Право на обезщетение:** Гражданите имат право на обезщетение, ако станат жертва на незаконно отказване на достъп до информация или на нарушаване на други права, предвидени в Закона за достъп до обществена информация.

Законът за достъп до обществена информация има за цел да осигури прозрачност и отчетност на държавната власт, като дава възможност на гражданите да получат необходимата информация за да участват активно в процеса на вземане на решения. Той представлява важен инструмент за гражданското участие и контрол в демократичното функциониране на обществото.

Закон за административно-териториалното устройство

Законът за административно-териториалното устройство в България е законодателен акт, който определя организацията и функциите на административното-териториалното устройство на страната. Този закон установява правилата за разделяне на територията на републиката на административни единици, както и компетенциите и функциите на тези единици. Законът не е пряко свързан с гражданското участие и е-демокрацията, но създава основата за организацията на административното-териториално устройство на страната. Гражданското участие и е-демокрацията могат да се осъществяват чрез други нормативни актове, които регулират правата и отговорностите на гражданите и процедурите за участие във вземането на решения в публичната сфера.

Административнопроцесуален кодекс

Административнопроцесуалният кодекс в България е нормативен акт, който регулира процедурите и правилата за осъществяване на административното производство. Този кодекс определя процедурите, по които се издават административни актове, както и правата и задълженията на гражданите, които са участници в тези процедури.

В контекста на гражданското участие и е-демокрацията, Административнопроцесуалният кодекс предоставя следните права на гражданите:

- ❖ **Право на достъп до информация:** Гражданите имат право на достъп до информацията, която се съдържа в административните дела и регистри, както и право на извличане на копия от тези документи.
- ❖ **Право на участие в процедури:** Гражданите имат право да участват в административните процедури и да изразяват своите мнения, предложения и възражения по отношение на предстоящите административни актове.
- ❖ **Право на обжалване:** Гражданите имат право да обжалват административните актове, които нарушават техните права и интереси. Те могат да предявят жалба пред компетентния административен орган или да се обръщат към съдебната власт.
- ❖ **Право на участие в публични консултации:** Гражданите имат право да участват в публични консултации, които се провеждат от административните

органи по въпроси, свързани с обществените интереси и вземането на решения.

- ❖ **Право на защита на личните данни:** Гражданите имат право на защита на личните си данни, събрани от административните органи, и право да бъдат информирани за начина, по който тези данни се обработват.

Административнопроцесуалният кодекс в България не е специфичен за е-демократията, но предоставя основни права и процедури, които са важни за участието на гражданите в административните процеси и са съвместими с принципите на гражданското участие и е-демократията.

Закон за публичните финанси

Този закон урежда финансовите аспекти на местното самоуправление, включително процедурите за делегиране на финансови ресурси от националното ниво към местните органи. Чрез този закон местните органи получават правомощия да управляват и разпределят финансите в рамките на техните компетенции. Законът за публичните финанси в България не се отнася специфично за гражданското участие, но включва някои разпоредби, които могат да имат отношение към участието на гражданите в процеса на публичното финансиране и контрола върху разходите на държавата и общините. Някои от тези разпоредби включват:

- ❖ **Публична информация:** Законът изисква публичните органи да предоставят достъпна и разбираема информация за своите финансови дейности и решения. Това включва публикуване на бюджетите, отчетите и други свързани с финансите документи.
- ❖ **Публични консултации:** В някои случаи, при изготвянето на бюджетите или при вземането на важни финансови решения, публичните органи могат да организират консултации с гражданите и заинтересованите страни.
- ❖ **Отчетност и отчети:** Законът задължава публичните органи да представят отчети за изпълнението на бюджетите и разходите си. Тези отчети са публично достояние и могат да бъдат използвани от гражданите за проследяване на начина, по който се изразходват публичните средства.

- ❖ **Ревизия и контрол:** Законът предвижда механизми за вътрешна и външна финансова ревизия и контрол върху дейността на публичните органи. Това включва възможността за гражданите да подават жалби или сигнали за нередности или злоупотреби във връзка с публичните финанси.

Въпреки че Законът за публичните финанси не предвижда конкретни разпоредби за гражданско участие, той създава основа за прозрачност, информираност и контрол върху използването на публичните финанси. Тези аспекти могат да подпомогнат гражданско участие и активност в контекста на публичното финансиране.

Наредба за реда за провеждане на обществени консултации по предложения за нормативен акт

Тази наредба определя процедурата и условията за провеждане на обществени консултации при изготвянето и изменението на нормативни актове. Тя предоставя рамката за участието на гражданите и организациите в този процес.

Наредба за реда за електронното управление

Наредбата за реда за електронното управление конкретизира някои разпоредби на Закона за електронното управление и уточнява процедурите и изискванията за използване на информационните и комуникационни технологии в управленските процеси. Определя правилата и процедурите за използване на електронни технологии и системи за взаимодействие с гражданите при управлението и вземането на решения.

Наредба за определяне на стандартите и изискванията за електронни документи и електронни услуги в администрацията

Наредбата за определяне на стандартите и изискванията за електронни документи и електронни услуги в администрацията установява стандартите и изискванията за електронните документи и услуги, които се използват от публичната администрация.

Наредба за електронния достъп до информация от публичната администрация

Наредбата за електронния достъп до информация от публичната администрация регулира правото на достъп до информацията от публичната администрация чрез електронни средства и определя процедурите за осъществяване на това право.

Наредба за организацията и дейността на общинските съвети на местното самоуправление

Наредбата за организацията и дейността на общинските съвети на местното самоуправление урежда организацията и функционирането на общинските съвети и предвижда възможности за участие на гражданите в техните заседания и дейност.

Наредба за реда на електронното връчване на актове

Наредбата за реда на електронното връчване на актове регулира електронното връчване на административни актове и документи, както и начина на използване на електронните адреси и средства за комуникация.

Наредба за информационната сигурност на информационните системи и мрежи, използвани от публичните органи

Наредбата за информационната сигурност на информационните системи и мрежи, използвани от публичните органи определя изискванията за защита на информацията и информационната сигурност в публичните органи, включително в областта на електронното управление.

Тези документи и закони предоставят рамката за гражданското участие в процеса на вземане на решения в България.

Гражданското участие в местното самоуправление е регламентирано с конкретни текстове в редица други закони и подзаконовни нормативни актове, които в общия случай въвеждат задължения на органите на местното самоуправление да провеждат публични обсъждания при приемането и / или отчитането на изпълнението на местни политики в различни сфери. Такива са например:

- Законът за регионалното развитие;
- Законът за общинския дълг;
- Законът за общинската собственост;
- Законът за туризма
- Законът за опазване на околната среда и редица други.

Местната нормативна уредба

Член 22 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА) в България определя възможността за увеличаване на демокрацията чрез включване на гражданите и представители на НПО-сектора в процеса на осъществяване на мониторинг на политики на местно ниво. За да идентифицираме конкретни стратегически документи и нормативни актове, които залагат такива механизми, можем да разгледаме следните източници:

Планове за развитие на общините

Много общини в България разработват стратегически планове за своето развитие, като част от процеса на местно планиране. Плановете за развитие на общините са стратегически документи, които определят целите, приоритетите и действията за устойчивото развитие на дадена община. Тези планове имат за цел да постигнат балансирано и интегрирано развитие в различните сфери на обществения живот, като икономиката, социалното благосъстояние, инфраструктурата, околната среда и други.

В плановете за развитие на общините обикновено се поставят дългосрочни стратегически цели, които се разбиват на по-краткосрочни и конкретни приоритети и действия. Тези планове се разработват с участието на общинските органи, заинтересовани страни и гражданите, за да се осигури широка легитимност и съгласуваност.

В тези планове може да се зложат механизми за участие на гражданите и НПО-сектора в мониторинга на политики и реализацията на проекти, като например:

- ❖ Необходими предпоставки за успешно включване на всички заинтересовани страни
- ❖ Осъществяване на достъпен и приобщаващ процес, адекватен на целта;
- ❖ Предоставяне на актуална и разбираема предварителна информация по темите за дискусия;
- ❖ Осигуряване на равен достъп и представителство на всички заинтересовани обществени групи;
- ❖ Включване на резултатите от процеса на участие във формулирането на самите решения и политики;
- ❖ Сътрудничество с всички на принципа на равнопоставеност и зачитане на гражданските права.

Процесът на консултации е важна стъпка при разработването и изпълнението на плановете за развитие и други стратегически документи в общините. Той има за цел да осигури широкото участие на заинтересованите страни, гражданите и обществеността в процеса на вземане на решения и формиране на политики.

Ето някои основни аспекти на процеса на консултации:

Идентифициране на заинтересованите страни: Първата стъпка е да се идентифицират всички заинтересовани страни, които ще бъдат засегнати от плана или политиката. Това може да включва местни жители, бизнес организации, неправителствени организации, образователни институции, социални партньори и други.

Събиране на мнения и предложения: В процеса на консултации се провеждат различни форми на взаимодействие, като обществени срещи, работни срещи, онлайн анкети, фокус групи и други. Тези механизми се използват за събиране на мнения, предложения и идеи от заинтересованите страни.

Анализ и обработка на информацията: Събраната информация и предложения се анализират и обработват, за да се извлекат ключови изводи и теми. Това може да включва оценка на приоритетите, идентифициране на общи интереси и конфликти, и формулиране на препоръки.

Обратна връзка и участие: Резултатите от консултациите се представят обратно на заинтересованите страни за коментари и обратна връзка. Това позволява на участниците да видят как е бил взет предвид техният принос и да допълнят информацията, ако е необходимо.

Вземане на решения и комуникация: На базата на анализа и обратната връзка, решенията се вземат и се формулират окончателни плановете или политики. Комуникацията на приетите решения се извършва обратно към заинтересованите страни, за да се осигури яснота и разбиране за предстоящите действия.

Процесът на консултации има за цел да гарантира открит и демократичен подход във вземането на решения и да осигури, че различните гледни точки и интереси са взети предвид при формирането на стратегическите документи на общината.

Информацията и публичността са важни аспекти при разработването и изпълнението на планове за развитие в общините. Те имат за цел да осигурят прозрачност, откритост и включване на гражданите и заинтересованите страни в процеса на вземане на решения и реализация на стратегическите документи. Ето някои ключови аспекти на информацията и публичността:

Предоставяне на информация: Общината трябва да предоставя актуална и достъпна информация относно плановете за развитие и свързаните с тях проекти и дейности. Това може да включва информационни бюлетени, уебсайтове, социални медии, брошури, публикации в местни медии и други средства за комуникация.

Публични консултации: Организирането на публични консултации и срещи позволява на гражданите и заинтересованите страни да се запознаят с предложените планове и да изразят своите мнения, предложения и опасения. Това допринася за по-широкото участие и включване на гражданите в процеса на вземане на решения.

Предоставяне на отчетност: Общината трябва да предоставя редовна отчетност за напредъка и изпълнението на плановете за развитие. Това може да включва годишни отчети, публикуване на информация за постигнатите цели и резултати, както и представяне на отчетите пред обществеността и заинтересованите страни.

Принцип на прозрачност: Важно е общината да придържа към принципа на прозрачност във всички аспекти на разработването и изпълнението на плановете за развитие. Това включва публикуване на информация за финансирането на проекти, възлагане на обществени поръчки, процеси на вземане на решения и други.

Участие на гражданите: Общината трябва да създаде механизми и възможности за участие на гражданите в разработването и изпълнението на плановете за развитие. Това може да включва формиране на работни групи, консултативни форуми, участие в проекти и други форми на гражданско участие.

Информацията и публичността играят ключова роля за постигане на открит и демократичен процес при разработването и изпълнението на планове за развитие. Те подпомагат участието на гражданите, създават доверие и осигуряват прозрачност в действията на общинската администрация.

Решения на общинските съвети

Общинските съвети приемат различни решения и нормативни актове, които се отнасят до конкретни политики и проекти. В тези решения може да се предвиждат механизми за увеличаване на демокрацията и включване на гражданите и представители на НПО-сектора в процеса на мониторинг. Решенията на общинските съвети могат да бъдат намерени в протоколите от заседанията на съвета или на уебсайта на общината.

Национални стратегии и програми

В някои случаи, на национално ниво, могат да бъдат приети стратегически документи и програми, които залагат механизми за участие на гражданите и НПО-сектора в мониторинга на политики. Такива документи могат да бъдат свързани със специфични области като развитие на региони, опазване на околната среда или социална интеграция. Информация за такива документи дават стратегическите планове и програми на министерствата или уебсайта на Държавната агенция по гражданска регистрация и административно обслужване (ДАГРАО).

Правилник за публичните консултации във връзка с решенията на местните органи на власт

Този правилник урежда процедурите и правилата за провеждане на публични консултации от местните органи на власт. Това предоставя възможност на гражданите да изразят мненията си и да участват в процесите на вземане на решения на местно ниво.

Местната нормативна уредба на община Чипровци

Общински план за развитие на община Чипровци 2017-2020

Визията за развитието на община Чипровци отразява желаните промени и желаното състояние за развитието на общината в един дългосрочен период. Планът за развитие на община Чипровци се фокусира върху развитието на туризма като ключова икономическа и социална сфера. Целта е да се привлекат туристи чрез съхраняване на природните и културни ресурси на общината и създаване на атрактивни туристически продукти и услуги.

Планът подчертава важноста на съхраняването на богатото културно наследство на общината и опазването на околната среда. Това включва запазване на традициите, насърчаване на културното наследство и природните ресурси, както и насърчаване на устойчивото използване на тези ресурси.

Планът насърчава създаването на благоприятна бизнес среда и привличането на инвестиции в общината. Това включва предоставяне на подкрепа и стимули за местните предприемачи, развиване на инфраструктура и услуги, които са от съществено значение за бизнеса.

Визията на община Чипровци включва стремежа към висок стандарт на живот за местните жители. Това включва осигуряване на качествени образователни, здравни и социални услуги, подобряване на инфраструктурата и насърчаване на активното участие.

Всички тези елементи на плана се основават на мнението на местните хора и имат за цел да мобилизират и обединят териториалната общност около общата визия за развитие. Планът насърчава участие на гражданите и широкия кръг от заинтересовани страни в процеса на постигане на визията, с цел да се постигне консенсус и да се гарантира успешното развитие на общината Чипровци.

Планът предвижда така определената Визия за развитие на Община Чипровци да се постигне в условията на:

- ❖ Партньорство, публичност и прозрачност при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката;
- ❖ Концентрация на ресурсите за постигане целите на местното развитие;
- ❖ Допълване на финансирането от национални публични източници при съвместно финансиране с други източници;
- ❖ Междуведомствена координация на дейността на компетентните органи в процеса на планирането и програмирането, ресурсно осигуряване, реализацията, наблюдението и оценката;
- ❖ Съгласуваност с другите структуроопределящи политики, инструменти и действия на национално, регионално и локално равнище.

Необходими действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност посочени в Общинския план за развитие на гр. Чипровци

Ефективното планиране и успешното устойчиво и интегрирано развитие изискват отворен и прозрачен процес, в който гражданите и заинтересованите страни са широко включени. Този процес може да бъде реализиран както чрез формални, така и чрез неформални подходи.

При формалния подход гражданското участие и взаимодействието на управляващите със заинтересованите страни се регламентират чрез законодателство. Това включва определение на правата на участниците, процедури за участие, механизми за обратна

възрка и последици от участието. Този подход осигурява правна рамка, която гарантира участието и предоставя яснота относно възможностите и правата на гражданите при вземането на решения.

При неформалния подход гражданското участие не е толкова строго регламентирано и може да бъде структурирано и реализирано по различни начини в зависимост от конкретните условия и предпочитанията на управляващите и гражданите. В този случай, участието се основава на партньорство, диалог и съвместно вземане на решения. Той създава възможност за по-гъвкав и динамичен процес на участие, който може да се адаптира към специфичните нужди и предизвикателства на конкретната ситуация.

Важно е да се отбележи, че както формалният, така и неформалният подход към гражданското участие имат своите предимства и предизвикателства. В зависимост от конкретната ситуация и целите на управлението, може да се избере подход, който най-добре отговаря на нуждите и очакванията на всички заинтересовани страни.

Необходими предпоставки за успешно включване на всички заинтересовани страни

Според Общинския план за развитие за успешното включване на всички заинтересовани страни в процеса на гражданско участие са необходими няколко предпоставки:

- ❖ **Достъпен и приобщаващ процес:** Процесът на участие трябва да бъде отворен и достъпен за всички заинтересовани страни. Той трябва да бъде структуриран по начин, който позволява на гражданите и организациите да се включат и да допринесат със своите мнения и идеи.
- ❖ **Предоставяне на информация:** Предварителната информация по темите за дискусия трябва да бъде актуална, разбираема и достъпна за всички участници. Гражданите трябва да бъдат информирани за предстоящите дискусии и решения, за да могат да се подготвят и да заемат информирани позиции.
- ❖ **Равен достъп и представителство:** Всички заинтересовани обществени групи трябва да имат равен достъп до участие и представителство. Включването на различни групи, включително маргинализирани и уязвими групи, е от съществено значение за постигане на широка легитимност и справедливост в процеса на вземане на решения.

- ❖ Влияние върху решенията и политиките: Резултатите от процеса на участие трябва да бъдат взети предвид във формулирането на решения и политики. Гражданите и заинтересованите страни трябва да имат възможност да оказват влияние и да допринесат за формулирането на решенията, които ги засягат.
- ❖ Сътрудничество и зачитане на права: Процесът на участие трябва да бъде основан на партньорство и сътрудничество между всички участници. Всички трябва да бъдат третирани с равнопоставеност и да имат защитени граждански права. Взаимното уважение и доверие са ключови за успешното функциониране на процеса на гражданско участие.

Създаването на подходящи форуми за консултации на местно ниво е от решаващо значение за успешното участие на гражданите и заинтересованите страни в процеса на планиране и развитие. Чрез подходящи мерки ще се създаде отворен и включващ процес на консултации на местно ниво, който ще осигури широко участие и даде възможност на всички заинтересовани страни да допринесат за развитието на община Чипровци.

Информация и публичност

За успешното участие на гражданите и заинтересованите страни в процеса на местно управление е важно да се осигури информация и публичност относно действията, извършвани във връзка с Общинския план за развитие. Някои от ключовите аспекти в това отношение включени в него са:

- ❖ Своевременна информация: Органите и организациите, отговорни за изпълнението на Общинския план за развитие, трябва да осигурят своевременна информация относно характера и същността на действията, които извършват. Това включва информация за необходимостта и потенциалните ползи от действията, последиците от тях и постигнатите резултати.
- ❖ Целеви групи на информацията: Информацията трябва да бъде насочена към широката общественост, потенциалните бенефициенти на отделните мерки и проекти, лицата и организациите, които промотират индивидуални проекти, както и всички, които са заинтересовани и желаят да получат информация за дейностите.

- ❖ **Прозрачност и отчетност:** Информацията трябва да допринася за прозрачността на действията и да осигурява отчетност за изразходваните средства. Гражданите и заинтересованите страни трябва да имат възможност да проследят как се използват финансовите ресурси, включително средства от фондовете на ЕС и републиканския бюджет.

Информацията и публичността са ключови елементи за постигане на открито, прозрачно и участие-ориентирано местно управление. Те създават основата за активното участие на гражданите и заедно с формалните и неформалните процеси на консултации и диалог допринасят за постигането на устойчиво и интегрирано развитие в общината.

План за интегрирано развитие на общината

В изпълнение на Закона за регионалното развитие и в отговор на предизвикателствата пред новия програмен период на ЕС, Община Чипровци е разработила План за интегрирано развитие на общината (ПИРО) за периода 2021-2027 г. Планът е основен инструмент за планиране, програмиране, управление и ресурсно осигуряване на развитието на общината. Като стратегически документ, той обвързва сравнителните предимства и потенциал на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети, свързани от общия стремеж за устойчиво развитие, по-добра обществена среда и по-висок жизнен стандарт на хората в общината. Със Заповед № 297/07.08.2020 г. на Кмета на община Чипровци е определен Общински екип за разработване на План за интегрирано развитие на община Чипровци за периода 2021-2027 г.

Участието на гражданите в процеса по изработването на ПИРО е изключително важно и гарантира неговото качество, реалистичност и широка обществена подкрепа. Съгласно този План, Община Чипровци предоставя широк спектър от административни услуги при използване на административно-информационна система с активирана функция за контрол на сроковете за изпълнение на услугите.

С цел подобряване качеството на административните услуги, има приети вътрешни правила за организацията на административното обслужване в Община Чипровци, които служат за регулиране на звената при осъществяване на административното обслужване на потребители, както и за регламентиране на характера и последователността на извършваните от тях дейности.

Административното обслужване в рамките на Община Чипровци се осъществява при спазване на принципите, установени от Административно-процесуалния кодекс, Закона

за администрацията, Наредба за административното обслужване, Наредбата за обмена на документи в администрацията, Наредбата за Административния регистър, Хартата на клиента, както и всички действащи нормативни актове в Република България, като се гарантира:

- ❖ равен достъп до административните услуги и информация за административното обслужване в Община Чипровци;
- ❖ осигуряване на пълна информация за актовете, административните услуги и действията, издавани и/или извършвани при осъществяване на административното обслужване;
- ❖ приложение на установени стандарти за качество на административното обслужване;
- ❖ координираност и взаимодействие с всички страни, заинтересовани от подобряване на административното обслужване;
- ❖ периодично проучване, измерване и управление на удовлетвореността на потребителите;
- ❖ осигуряване на различни форми и начини за заявяване на административни услуги – посещение на място, поща, електронна поща, телефон за предоставяне на информация, интернет;
- ❖ служебно събиране на информация;

Планът за интегрирано развитие на Община Чипровци е разработен при спазването на принципите за партньорство и сътрудничество. Идентифицирани и привлечени в процеса на разработването са всички заинтересовани страни. Съгласно изискванията на Законът за регионално развитие, Кметът на общината и Общинският съвет осигуряват информация и публичност на Плана за интегрирано развитие (ПИР) в съответствие със своите компетенции.

Общинската администрация предприема всички възможни мерки за поддържане на интереса и мотивацията за участие на местните общности в определянето и в реализацията на целите и приоритетите на стратегическия документ.

Осигуряването на партньорство, публичност и прозрачност е приложено още на първият етап на разработване на плана и е валидно за всички последващи етапи на оценки и актуализация на плана, т.е. на всички нива при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката на този планов документ.

Планът за интегрирано развитие определя средносрочните цели и приоритети за развитието на общината в съответствие с всички стратегически, национални и регионални документи за развитие и с общия устройствен план на общината.

Съгласно Единния технически протокол, утвърден от председателя на Държавна агенция „Електронно управление“ община Чипровци е включена в Системата за електронен обмен на документи (СЕОС) между администрациите в Република България в изпълнение на задачите за създаване на електронно правителство, като на 100 % кореспонденцията между администрациите се извършва електронно. Извършена е регистрация и в системата за електронно връчване.

За непрекъснатото подобряване качеството на административното обслужване са приети Общи стандарти за качество на административното обслужване, Приложение № 1 към Вътрешните правила за организация на административното обслужване в община Чипровци. Числеността на общинската администрация е одобрена на Общински съвет по предложение на Кмета на Общината. Общата численост на служителите в администрацията е 49 служители. Изборните длъжности са 2 – кмет на община и 1 кмет на кметство, 8 кметски наместници, Служителите в общинската администрация отговарят на съответните образователни и квалификационни изисквания за заеманата от тях длъжност. развитието и утвърждаването на административен капацитет като основен фактор за постигане на стратегическите цели на управлението на общината е свързан с повишаване знанията и експертизата на административните служители. За повишаване на специфичните умения и професионалната квалификация на служителите в общинската администрация се осъществява специализирано обучение на служителите в администрацията. Това обучение, обаче, не се планира на базата на предварително извършен анализ на потребностите от обучение на служителите.

Основна насока в работата на администрацията на община Чипровци е синхронизиране на дейността и с неправителствените организации на местно, регионално и национално ниво. Особено важно е стимулирането на съвместни инициативи за устойчиви партньорства в полза на населението и бизнеса. Общинската администрация оказва помощ на НПО за решаване на проблеми на общината в следните направления:

- ❖ Икономика – браншови организации на предприемачи, строители, инженери, архитекти, туристически деятели, търговци, занаятчии и др.

- ❖ Култура и образование – организации, допринасящи за културния облик и живот на града и за повишаване на знанията и уменията на различни възрастови, професионални и социални групи
- ❖ Младежки организации – работещи в областта на младежките дейности и политики, свободното време и образованието на младите хора
- ❖ Екология, околна среда, енергийна ефективност – организации на природозащитници, еколози, професионални фирми по алтернативна енергия и енергийна ефективност и др.
- ❖ Здравеопазване и социални дейности – организации, работещи в полза на хора с увреждания и специфични здравословни проблеми, уязвими етнически и социални групи и др.

Въпреки това, недостатъчното взаимодействие с НПО лишават общинската администрация от:

- ❖ Информация и съдействие за достъп до нови технологии и иновации
- ❖ Опит и практика за съвместна работа по общи проекти, обединяващи университети, изследователи, консултантски фирми, НПО и МСП
- ❖ Недостатъчен достъп до информационни технологии и съвременни комуникации
- ❖ Недостатъчно практики в публично-частните партньорства и работата в мрежи

Администрацията обслужва голям обем от административни процедури със значима важност за фирмите, като: издава разрешения за строеж, предоставя лицензи на фирми, гарантира спазването на разпоредбите за опазване на околната среда, здравето, безопасността и др. Въпреки положените усилия за реформи и въвеждане на електронни услуги, Община Чипровци предлага ограничен брой услуги на своя интернет портал, като повечето от тях се свеждат до основна информация и образци за конкретни административни услуги. Като допълнение, е необходимо създаването на ефективна административна система с кадри, които да откликнат адекватно на търсенето на добре

функциониращи административни услуги от страна на бизнеса, както и използването на публичните регистри с цел избягване на дублирането.

Икономическата активност в община Чипровци се влияе и предопределя от местното управление. За да бъде Община Чипровци сред успешните е необходимо създаване на подходящи условия за правене на бизнес и действия, целящи икономическата активност в общината и региона. Доброто развитие на местната администрация е видимо от значителното подобряване и от активната прозрачност на общините през последните три години, а именно:

- ❖ Има потенциал за развитие на ефективни механизми за координация и субординация между отделни звена в общинската администрация
- ❖ Наличие на финансов капацитет за управление и реализация на целите и приоритетите на ПИРО
- ❖ Анализът на структурата на администрацията, разпределението по длъжности и определените функции показва, че съществува добра осигуреност, качество и ефективност на оперативната дейност на Общината, добро качество на предоставяните услуги /на физически и юридически лица/ и ефикасност по отношение провеждането и мониторинга на изпълнението на конкретни местни политики
- ❖ Осигуреност с правилници и документи, поддържащи високо качество на извършваните от общинската администрация функции
- ❖ Съществува партньорство между общинската администрация и бизнеса, които подкрепят местната власт за реализиране на общинските политики и на конкретни проекти.
- ❖ Структурата на общинската администрация разполага с относителна адаптивност към измененията на външната среда;
- ❖ Лидерство на общината по отношение на предоставяните електронни услуги. Много добра работа с НПО.

Съществуващи проблеми

- ❖ Няма ефективно действаща система за обучение, квалификация и стимулиране на служителите от общинската администрация
- ❖ Съществува недостиг на експертиза и инициатива за привличане на финансови средства, поддържане на ефективен взаимноизгоден диалог с бизнеса и прилагане на публично-частни партньорства
- ❖ Необходимо е задълбочаване на междубщинското сътрудничество. Община Чипровци би могла да установи по-тясно сътрудничество със съседните общини, с цел реализиране на ефективни и печеливши проекти от взаимен интерес.
- ❖ Делът на големите инвестиционни проекти от национално и регионално значение, насочени към подобряване на инфраструктурата и градската среда е нулев.

С оглед оценените нужди и желания на местната общност и в съответствие с наличният потенциал, ресурси и специфични особености и тенденции в развитието на общината, стратегическата рамка на ПИРО се фокусира в четири основни тематични области, на чиято основа следва да се реализира дефинираната по-горе Визия за развитие през следващият програмен период:

- ❖ Социално – икономическото развитие и повишаване на конкурентоспособността на местната икономика и общината като цяло;
- ❖ Състоянието на жизнената среда – природа, урбанизирана среда, инфраструктури и разумно използване на териториалните, природни и човешки ресурси;
- ❖ Специфичните характеристики на общината, нейните страни с потенциал за развитие – историческо, културно наследство, образователен център и туристически потенциал;
- ❖ Доброто управление за развитие и пълноценно използване на потенциала и създаването на устойчиви сътрудничества.

Комуникационна стратегия

Същност и концепция

В изпълнението на ангажимента си по осигуряване на широко участие в процеса по съставяне на ПИРО, администрацията разработва Комуникационна стратегия. Комуникационната стратегия е документ, който включва дейности за проучване и анализ на потенциалните партньори, за информиране на местната общественост, за формиране на култура на общинско ниво в посока на местното социално и икономическо развитие.

Чрез заложените в стратегията форми, методи и инструменти се осигурява информираното съгласие на заинтересованите страни. Информацията спомага за идентифициране на потенциални проблеми, за генериране на обществена подкрепа и за изясняване на съществени въпроси при очертаване на проблематичните области.

Изпълнението на стратегията е гаранция за прилагането на принципа на партньорство и осигуряването на прозрачност на процеса по разработване и реализация на плана, чрез одобрение, изпълнение и проследяване на пакет от подходящи мерки и действия.

От особено важно значение е правилното идентифициране на партньорите и заинтересованите страни в този процес. Заинтересована страна е отделно лице или обществена целева група в общината, които имат потребност (полза) от плана или в някаква степен ще бъде засегната от изпълнението и резултатите. Представителите на заинтересованите страни в ПИРО до голяма степен се препокриват с т.н. целеви групи. Това са групите от хора, които са обект на въздействие от проекта. Заинтересованите страни са идентифицирани още на фазата на генериране на идеи за ПИРО, като паралелно с това е осигурена прозрачност и достатъчна по вид и количество информация относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло. С това се мотивира обществеността за активно участие в процеса на подготовка и реализация на плана. Една част от обществените структури участва във формулирането на приоритетите и мерките от плана и най-вече по осъществяването на контрол при последващото изпълнение на мерките при тяхната реализация. Основният показател за успеха на ПИРО е до каква степен са удовлетворени очакванията на заинтересованите страни.

Комуникационна стратегия и участието на заинтересованите страни са важни инструменти за постигане на ефективно и приобщаващо местно управление.

Комуникацията и сътрудничеството с гражданите и другите заинтересовани страни имат следните ползи:

- ❖ **Подобряване на решенията:** Като включват различни заинтересовани страни в процеса на планиране и вземане на решения, общинската администрация получава разнообразие от гледни точки и идеи. Това може да доведе до по-комплексни и добре обмислени решения, които са по-съобразени с нуждите и предпочитанията на общността.
- ❖ **Увеличаване на легитимността и подкрепата:** Ако гражданите и другите заинтересовани страни се чувстват включени в процеса на вземане на решения, те имат по-голяма вероятност да подкрепят и приемат резултатите. Това помага за установяване на легитимност и доверие в управленските органи и гарантира по-голяма подкрепа за реализацията на ПИРО.
- ❖ **Повишаване на отчетността и прозрачността:** Взаимодействието и информираността на заинтересованите страни също се осигуряват чрез Комуникационната стратегия. Това подобрява прозрачността на процеса на планиране и реализация, като гражданите имат достъп до информация за целите, приоритетите, резултатите и отчетността на общината.
- ❖ **Разширяване на участниците:** Активното участие на гражданите и другите заинтересовани страни в процеса на планиране и реализация на ПИРО допринася за разширяване на участниците в обществения живот и гражданското участие. Това може да стимулира повече хора да се ангажират и да се включат в дейностите, свързани с развитието на общината.
- ❖ **Оптимизиране на ресурсите:** Комуникацията със заинтересованите страни помага на общинската администрация да идентифицира приоритетите и да алокира ресурсите по-ефективно. С включването на местните общности и други заинтересовани страни в процеса на планиране и реализация на плана за развитие се гарантира, че ресурсите се насочват към реалните нужди и приоритети на общността.

Така, Комуникационната стратегия и участието на заинтересованите страни създават основа за информирано и взаимодействащо местно управление, което води до постигане на целите и приоритетите на стратегическия документ за интегрирано развитие.

Комуникационната стратегия има за цел да установи ефективно взаимодействие с различните заинтересовани страни в общината. Тя осигурява механизми и инструменти за предоставяне на информация, които помагат да се достигне до максимално голям брой представители на заинтересованите страни.

Специфични цели на предварителната оценка.

Предварителната оценка на Плана за интегрирано развитие има следните специфични цели:

- ❖ **Гарантиране на съгласуваност:** Предварителната оценка цели да осигури съгласуваност на Плана за интегрирано развитие чрез оценка на социално-икономическия анализ и SWOT-анализ. Това включва оценка на реалистичността и адекватността на поставените цели и приоритети за местно развитие, както и на системата за наблюдение, оценка и актуализация. В тази фаза се разглеждат и предложените индикатори за измерване на напредъка и постигнатите резултати.
- ❖ **Програма за реализация:** Предварителната оценка е свързана и с разработването на Програма за реализация на Плана за интегрирано развитие за конкретния период. Тази програма включва конкретни проекти, прогнозни стойности, източници на финансиране, срокове и отговорни институции. Работната група следва да проследява изпълнението на конкретните проекти и при необходимост да променя и актуализира Програмата за реализация, включвайки и проектите на заинтересованите страни (НПО, бизнес организации, социални партньори и други).
- ❖ **Информираност и публичност:** Осигуряването на необходимата и своевременна информация и публичност на процеса на разработване, актуализиране, съгласуване и изпълнение на Плана за интегрирано развитие е важна задача за кмета на община Чипровци и Общинския съвет. В процеса на наблюдение на изпълнението на плана трябва да се осигури участието на граждани, физически и юридически лица, като се спазва принципа на партньорство, публичност и прозрачност.

❖ **Въвличане на заинтересованите страни:**

Информираността и въвличането на социално-икономическите партньори и другите заинтересовани страни са от съществено значение за успешното изпълнение, наблюдение и оценка на Плана за интегрирано развитие. Общинската администрация трябва да осигури непрекъснато информиране и въвличане на тези страни и да привлече бизнес организации за реализиране на проекти в обществен интерес чрез публично-частно партньорство.

Успешното реализиране на Плана за интегрирано развитие и постигането на интегрирано устойчиво местно развитие изискват широката подкрепа на гражданите и обществеността, което прави информираността им и активното им участие от изключително значение.

Чрез Комуникационната стратегия се определят принципите, правилата и процедурите за предоставяне на информация относно разработването и изпълнението на ПИРО. Това може да включва публикуване на писмени материали, провеждане на срещи и обсъждания, организиране на публични консултации и форуми, използване на електронни средства за комуникация и други подходящи начини за предаване на информация. Целта на предоставяната информация е да бъде максимално достъпна и разбираема за заинтересованите страни. Това им позволява да се информират, да участват активно в обсъжданията и да вземат участие в процеса на вземане на решения. Комуникационната стратегия също така предвижда и мерки за участие на заинтересованите страни, като например формиране на работни групи, провеждане на консултации и анкети, които им позволяват да изразят своите мнения, идеи и предложения.

Една от основните цели на комуникационната стратегия е да се гарантира, че информацията достига до възможно най-широк кръг от заинтересовани страни и че те имат възможността да участват в процеса на вземане на решения. Това помага да се осигури широкообхватно и представително участие, което е от съществено значение за постигането на легитимност и подкрепа за ПИРО и неговото успешно изпълнение.

Специфичните действия за осигуряване на необходимата информация и публичност включват провеждането на разяснителни кампании, които могат да обхващат:

- ❖ **Предоставяне в подходяща форма на информация за предвижданията на ПИРО, за ролята на гражданите и на бизнеса по отношение определянето на приоритетите за развитие на общината и реализацията им, както и за**

очакваните резултати в икономическата, социалната сфера, в областта на техническата инфраструктура и околната среда

- ❖ Фокусиране на вниманието върху възможностите за изграждане на публично-частни партньорства и реализацията на проектни идеи с участието на публичния сектор, насочени към подобряване на физическата среда и на услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса
- ❖ Разясняване на конкретните задачи, които стоят пред кмета, общинския съвет, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации и гражданското общество за осигуряване висока ефективност при изпълнението на плана.
- ❖ Разясняване на необходимостта и значението на стратегическото планиране развитието на общината за повишаване ефикасността на публичните разходи и осигуряването на по-голяма добавена стойност от тях, както и за подобряване на стандарта на живот на населението
- ❖ Привличане вниманието на заинтересованите страни и гражданското общество за формиране на позитивно обществено мнение и активна гражданска позиция по отношение участието и подкрепата на ръководството на общината за подготовката и реализация на плана.

Специфичните цели на стратегията

- ❖ Осигуряване на широка информираност и обществена подкрепа при разработването и изпълнението на ПИРО
- ❖ Създаване на информационна база от планираните дейности, чрез предварително структуриране и систематизиране на вижданията на всички заинтересовани страни за постигане целите на ПИРО
- ❖ Повишаване на капацитета за управлението на плана за развитие, чрез използване индивидуалната компетентност и експертиза на гражданските структури;

Основни принципи на стратегията

❖ Практическа насоченост на съдържанието

Посланията на стратегията, излъчени към обществената аудитория, съдържат фактологична и конкретна информация, съобразена с целите, със спецификата на целевите групи и очакваното въздействие. В търсенето на оптимален и ясно дефиниран ефект от всяка мярка, информацията се поднася в достъпен и максимално въздействащ вид. Специално внимание се отделя на адаптирането на информацията към интелектуалните и езиковите особености на отделните целеви групи;

При подготовката на информацията се отделя специално внимание на адаптирането ѝ към интелектуалните и езиковите особености на отделните целеви групи. Това включва използването на разбираем и достъпен език, който е приятен за четене или слушане от голямата част от аудиторията. Също така се вземат предвид специфичните термини и терминология на отделни групи, за да се осигури, че информацията ще бъде разбрана и интерпретирана правилно.

Комуникацията се осъществява по различни канали, като например писмени материали, презентации, срещи, публични обсъждания, интернет и социални медии. Изборът на комуникационни канали се базира на предпочитанията и предполагаемите навици на целевите групи, за да се осигури максималното им включване и взаимодействие.

Целта на адаптирането на информацията към индивидуалните особености на целевите групи е да се постигне максимално разбиране и ангажираност от тяхна страна. Когато информацията е представена по начин, който отговаря на нуждите и очакванията на групите, тя има по-голямо въздействие и се улеснява активното им участие и сътрудничество в реализацията на стратегията за развитие.

Оптималният и ясно дефиниран ефект се постига чрез предоставянето на информация, която е достъпна и разбираема за целевите групи. Комуникацията трябва да бъде представена по такъв начин, че да провокира интерес, да предизвика емоции и да мотивира хората за действие. Използването на различни комуникационни техники и инструменти може да помогне за постигането на оптимален и желан ефект от комуникацията.

❖ Защита на обществения интерес

Комуникационната стратегия се прилага по начин, който изгражда съпричастност в на-селението и в структурите на гражданското общество към проблемите на общината и ги мотивира за участие в управлението.

В рамките на Комуникационната стратегия се поставя акцент върху изграждането на съпричастност и мотивация в населението и в структурите на гражданското общество относно проблемите и предизвикателствата, пред които е изправена общината. Целта е да се включат и активизират гражданите за участие в управлението на общината и заедно да работят в посока на нейното развитие.

Комуникационната стратегия предвижда различни мерки и дейности, които са насочени към информиране, образование и мотивиране на гражданите. Това включва организиране на информационни кампании, провеждане на публични обсъждания и събития, използване на медийни канали и социални медии за разпространение на информация и представяне на дейностите на общинската администрация.

Чрез активно информиране, образование и стимулиране на участие, Комуникационната стратегия цели да създаде обществено осведоменост, да повиши интереса и ангажираността на гражданите с проблемите и процесите, свързани с развитието на общината. Това може да подобри качеството на управлението, да укрепи доверието и съпричастността в общността и да постигне по-широко подкрепа за политиките и проектите, които се изпълняват от общинската администрация.

В крайна сметка, Комуникационната стратегия има за цел да създаде условия и мотивация за гражданите да се включат активно в управлението на общината и да работят заедно с общинската администрация за постигане на по-добро качество на живот и развитие на тяхната общност.

❖ Увереност и позитивност

Комуникационната стратегия изгражда позитивно отношение и мотивира гражданите и участниците в целевите групи. Анализът на проблемните аспекти на икономическата и социалната ситуация в общината се представя под формата на конструктивни изводи.

В Комуникационната стратегия се стреми да се изгради позитивно отношение и мотивация у гражданите и участниците в целевите групи. Това се постига чрез представяне на информацията по начин, който подчертава положителните аспекти и предимствата на предложените мерки и проекти.

Анализът на проблемните аспекти на икономическата и социалната ситуация в общината се представя по конструктивен начин. Вместо да се фокусира само върху

проблемите, Комуникационната стратегия насочва вниманието към решения и възможности за подобрене. Изводите от анализа се представят така, че да дадат ясна представа за необходимите действия и постижимите резултати.

Мерките, финансирани от оперативните програми на Европейския съюз, се представят като рационален инструмент за постигане на желаното подобрене и за отговор на очакванията на гражданите. Информацията за финансираните проекти се предоставя на разбираем и достъпен език, който дава ясност за техните цели, ползи и въздействие върху общността.

Чрез подходящо представяне на информацията и акцент върху положителните страни и възможности, Комуникационната стратегия цели да мотивира гражданите да подкрепят и се включат активно в реализацията на мерките и проектите за развитие на общината. Отношението на гражданите към финансирани от ЕС мерки и проекти се укрепва, като им се представят като средство за подобряване на качеството на живот и отговор на техните очаквания.

❖ Единство и координация.

Всички форми и комуникационни канали по прилагането на Комуникационната стратегия се използват равностойно и в тясна координация. Независимо от различната насоченост на посланията към целевите групи, не се допуска противоречивост.

При прилагането на Комуникационната стратегия се използват всички форми и комуникационни канали равностойно и в тясна координация. Това означава, че се използват разнообразни методи и инструменти за предаване на информацията, като например уебсайтове, социални медии, печатни материали, срещи, работни срещи и други.

Важно е да се отбележи, че въпреки различната насоченост на посланията към различни целеви групи, не се допуска противоречивост между тях. Това означава, че информацията, която се предоставя чрез различните канали, трябва да бъде съгласувана и да не съдържа противоречия, които да затруднят разбирането или да създадат объркване у получателите.

Комуникационната стратегия трябва да бъде изградена въз основа на ясно определени цели и послания, които се поддържат и излъчват във всички комуникационни канали. Координацията между различните комуникационни канали и формите на комуникация

е от съществено значение, за да се гарантира последователността и ефективността на предаваната информация и да се избегне противоречие в посланията.

Съгласуваността и яснотата в комуникацията са от решаващо значение за успеха на Комуникационната стратегия и за постигане на съпричастност и подкрепа от страна на целевите групи.

❖ Навременност.

Всички мерки за информация и комуникация са планирани и се изпълняват с оглед своевременното задоволяване на идентифицираните нужди на целевите групи.

В рамките на Комуникационната стратегия, всички мерки за информация и комуникация са планирани и изпълнявани с цел да отговорят на идентифицираните нужди на целевите групи в навременен и адекватен начин. Това означава, че се провежда предварителен анализ и проучване на целевите групи, за да се определят техните конкретни нужди, предпочитания и начини на комуникация.

След като са идентифицирани нуждите на целевите групи, се планират мерки и действия за предоставяне на информацията и комуникацията, които отговарят на тези нужди. Това включва създаване на подходящи комуникационни материали, организиране на информационни събития, използване на специфични комуникационни канали и други подходящи методи.

Важно е да се отбележи, че планирането и изпълнението на мерките за информация и комуникация трябва да бъдат своевременни, тъй като времето играе роля за ефективността на комуникацията. Информацията трябва да бъде предоставена в подходящия момент, когато целевите групи са отворени за нея и имат нужда от нея. Това осигурява по-голям шанс за ангажираност и участие на целевите групи в процеса на местно управление.

Също така, своевременното задоволяване на нуждите на целевите групи допринася за повишаване на ефективността и релевантността на комуникацията, като отговаря на тяхната актуална информационна и комуникационна потребност. Това поддържа интереса, мотивацията и ангажираността на целевите групи и подпомага успешната реализация на стратегическите цели на местното управление.

❖ Партньорство.

Комуникационната стратегия се изпълнява в открит диалог и взаимодействие с всички заинтересовани страни. Отвореният диалог е съществен елемент на успешната комуникация, който създава възможност за взаимно разбиране, обмен на идеи и информация, както и за изявяване на вижданията и предложенията на всички участници.

Чрез открит диалог се осигурява възможност за слушане на мненията и притесненията на заинтересованите страни, за включване на техните предложения и за съвместно формулиране на решения. Това създава по-голяма легитимност и подкрепа за стратегията и нейното изпълнение, тъй като всички участници имат възможността да бъдат чути и да участват в процеса на вземане на решения.

Откритият диалог и взаимодействие също така помагат за изграждане на доверие и укрепване на отношенията между различните заинтересовани страни. Това е от съществено значение за постигане на съпричастност и ангажираност в обществото, както и за постигане на по-добри резултати във всяка област на местното управление.

Важно е да се подчертае, че откритият диалог и взаимодействие не само създават възможности за комуникация, но и предоставят важна информация и обратна връзка от страна на заинтересованите страни. Тази информация може да бъде използвана за подобряване на стратегията и нейното изпълнение, за адаптиране на мерките и действията към нуждите и предпочитанията на участниците.

Изпълнението на Комуникационната стратегия в открит диалог и взаимодействие с всички заинтересовани страни осигурява по-широко и инклузивно участие, по-добра информираност и по-голяма легитимност на решенията и действията на местното управление.

❖ Прозрачност.

Предоставянето на информация за изпълнението на мерките по информираност и публичност трябва да се осъществява в съответствие с изискванията на българското законодателство. Това включва спазването на законите и насоките за общественото предоставяне на информация, както и защитата на личните данни и поверителността.

Прозрачността е важен принцип, който цели постигането и утвърждаването на информационен стандарт, който да уверява гражданите в ефективността на работата на

общината. Това включва предоставянето на ясна, достоверна и разбираема информация за дейностите, решенията и постиженията на общината. Гражданите имат правото да бъдат информирани за това как се изразходват публичните средства, как се вземат решенията и как се управлява общината.

Публичността относно дейностите на общината отговаря на обществената потребност за информация и отчетност. Гражданите трябва да имат достъп до информацията, свързана с работата на общината, както и възможността да участват и да дават обратна връзка по важни въпроси. Публичността помага за изграждане на доверие и ангажираност в обществото, като също така спомага за открития диалог и взаимодействие с гражданите и за тяхното участие в управлението на общината.

Съгласно българското законодателство, информацията трябва да бъде предоставяна на ясен и достъпен начин, който да удовлетворява нуждите на различните групи от граждани. В същото време, необходимо е да се защитава поверителността на личните данни и да се спазват законите за защита на личната неприкосновеност.

Общината трябва да има ефективни механизми за предоставяне на информация и комуникация с гражданите, като използва различни комуникационни канали, като например уебсайтове, социални медии, срещи и консултации. Това осигурява взаимодействие и диалог между общинските органи и гражданите, като ги мотивира за активно участие в управлението и развитието на общината.

Нива на комуникация

Вътрешно ниво – оптимизиране на комуникационните процеси в администрацията, чрез:

- ❖ Подобряване на вътрешния обмен на документи и информация и на хоризонталната комуникация
- ❖ Осигуряване на лесен достъп до информационните ресурси и оперативната информация на експертите - отговарящи за комуникацията.

Общинско ниво – осъществяване на конкретни комуникационни политики и дейности насочени към гражданите и към местните обществени и бизнес организации и медиите. Комуникацията на това ниво е подчинена на целите за прозрачност, насърчаване на диалог и сътрудничество.

Регионално ниво – поддържане на ефективна комуникация и координация с регионални структури за развитие, по осигуряване на съответствие на общинския план за развитие със стратегическите документи на регионално ниво.

Държавни органи на местно ниво - поддържане на продуктивна комуникация с държавните органи, относно прилагането на методическите указания по разработването и последващите етапи от реализацията на ПИРО, както и с управляващите органи на оперативните програми по усвояването на средства от европейските фондове.

Комуникационната стратегия трябва да включва механизми за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност по отношение на постигнатите резултати и използваните финансови ресурси по програмата за реализация на ПИРО. Това е важно, за да се осигури яснота и отчетност пред обществеността относно изпълнението на плана и изразходването на финансовите ресурси.

Принципът на партньорство и сътрудничество трябва да се прилага в рамките на целия процес на изпълнение на плана. Това включва сътрудничество с представителите на различните заинтересовани страни, като се включват гражданите, бизнес сектора, неправителствените организации и други. Чрез включването на различните заинтересовани страни се постига по-широко одобрение на плана и по-голяма легитимност на изпълнението му.

Информираността на обществеността е от съществено значение и трябва да се осигури редовна и ясна информация относно начина на изпълнение на мерките от програмата за реализация на плана, постигнатите резултати и използването на финансовите ресурси. Това включва предоставянето на отчети, публикуването на информация в достъпни медии и платформи, провеждане на срещи и консултации с обществеността. Чрез тези мерки се гарантира прозрачността на процеса и участие на гражданите в следенето и оценката на реализацията на плана за интегрирано развитие.

Идентифициране на заинтересованите страни

При идентифициране на заинтересованите се търси отговор на следните въпроси:

- ❖ Кои са конкретните представители на заинтересованите страни в общината?

- ❖ Какво заинтересованите страни искат да постигнат за общината и какви са техните очаквания?
- ❖ Съвпадат ли очакванията на заинтересованите страни със целите на Плана за интегрирано развитие?
- ❖ Може ли да бъде оценен конкретният принос на всяка заинтересована страна към процеса на местното развитие?

Възприемането и реализацията на Комуникационната стратегия трябва да се осъществява в открит диалог и взаимодействие с всички заинтересовани страни. В този контекст, е от изключителна важност да се установи среда за взаимодействие между публичните цели и интересите на целевите групи. Това се постига чрез открит и конструктивен диалог, който има за цел да намери общи решения и да удовлетвори очакванията на всички страни.

В процеса на разработване и приемане на ПИРО, заинтересованите страни трябва да бъдат включени и да имат възможност да допринесат със своите идеи и предложения. Тяхното участие е от изключително значение при реализацията на приоритетите и целите, заложи в плана. Общинската администрация трябва да осигури необходимата публичност и да предприеме всички възможни мерки, за да поддържа интереса и мотивацията за участие на местните общности в определянето и реализацията на целите и приоритетите на документа.

За да се осигури широкообхватно участие на заинтересованите страни, ПИРО трябва да бъде обсъден и съгласуван с тях, включително с икономическите и социалните партньори, организации със стопанска или идеална цел и физически и юридически лица, които са активно заинтересовани от развитието на общината. Информацията относно проекта на плана за интегрирано развитие трябва да бъде достъпна и достигаща до максимален брой представители на заинтересованите страни, като се осигурява участието им в обсъжданията и вземането на решенията.

Заинтересованите страни имат различни интереси и позиции спрямо местното икономическо развитие и различни степени на готовност и компетентност за партниране. Някои от тях може да са слабо информирани или да нямат достатъчно опит в работата в партньорство, докато други вече имат определен опит, но той не е

систематизиран. Това изисква комуникационен подход, който да отчита различията и да бъде насочен към конкретните характеристики и нужди на всяка от заинтересованите страни.

За да се намалят нежелателните последици и да се избегнат изкривявания при подбора на идеи за конкретни проекти, е важно да се проведе анализ на очакванията, несъгласията и пречките, които заинтересованите страни могат да изразят спрямо проекта на ПИРО. Този анализ ще помогне да се определят приоритетите на всяка целева група и да се изгради по-добро взаимодействие.

В партньорските отношения с другите заинтересовани страни е важно да се отдели време и внимание за изграждане на доверие и взаимно разбиране. Отношенията трябва да се различават от взаимодействието с колегите в организацията или с целевата група, като се отчитат спецификата и потребностите на всеки партньор.

При разработването на ПИРО, партньорството трябва да се управлява ефективно като:

- ❖ Разработва се ясен и точен план за работа, който се съгласува с всички партньори
- ❖ Проучва се всеки поставен въпрос, като всеки изразява мнението си;
- ❖ Анализира се цялата придобита информация и се правят заключения;
- ❖ Вземат се решения за планирани действия, като ролята и отговорностите на всяка от страните се съгласуват;
- ❖ Осъществява се постоянен контрол.

Важно е партньорите да култивират дух на взаимноизгодно сътрудничество, откровеност и доверие и да осъществяват добра комуникация в хода на разработване на ПИРО. Редовното участие в съвместни срещи за консултиране на плана е важен механизъм за осигуряване на открита комуникация и сътрудничество.

Също така, е важно да се насърчава сътрудничеството между общината и местните общности. Включването на представители на администрацията, бизнеса и гражданското общество от съседни общини при разработването на плана е полезен подход, който може да доведе до по-широкообхватно взаимодействие и сътрудничество между различните заинтересовани страни.

Целта е да се постигнат общите за общината и заинтересованите страни цели, които са заложиени в Плана за развитие. Сътрудничеството между общината, местните общности и другите заинтересовани страни е от съществено значение за успешното изпълнение на плана и постигането на устойчиво и интегрирано развитие в региона.

Целеви групи на Комуникационната стратегия

Вътрешни целеви групи.

- **Общинска администрация**

Служителите в общинската администрация са страна и преки участници в процеса на разработване и изпълнение на плана за развитие. Те имат задължение да осигурят информация и публичност, както и да поддържат добро взаимодействие и обратна връзка с другите целеви групи.

В ролята си, служителите в общинската администрация могат да бъдат бенефициенти на проекти, свързани с административния процес. Това означава, че те са директно засегнати от реализацията на тези проекти и имат отговорност за тяхното успешно изпълнение.

Като преки участници в процесите по съставяне и изпълнение на ПИРО, служителите в местната администрация могат да играят активна роля в генерирането на стратегически и управленски идеи. Те имат възможност да инициират нови идеи и действия, както и да идентифицират други заинтересовани лица, които могат да допринесат за постигането на целите на плана.

Важно е да се подкрепи и стимулира активното участие на служителите в общинската администрация и да се предоставят възможности за тяхното професионално развитие, което включва развиване на умения за генериране на идеи, управленско мислене и сътрудничество с други заинтересовани страни. Това може да допринесе за по-ефективното изпълнение на плана за развитие и постигането на желаните резултати за общността.

- **Общински съветници**

73

Този документ е създаден по проект "Граждански мониторинг и взаимодействие за оптимизиране ефективността на местната администрация чрез прозрачни, отговорни и публично достъпни действия", финансиран с административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG05SFOP001-2.025-0117-C01/22.08.2022 г., по Оперативна програма „Добро управление“ 2014-2020 (ОПДУ 2014-2020). Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Бенефициента Фондация Правен изследователски институт НИОП и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

Общинските съветници са специфична целева група при разработването и изпълнението на Плана за развитие на общината. Те изпълняват двойна роля - като членове на Общинския съвет, които утвърждават и приемат актове на кмета, свързани с местното развитие, и като пълноправни граждани и представители на гражданското общество.

Общинските съветници, като част от колективния орган на местното самоуправление, са отговорни за вземането на решения по въпроси, свързани с местното развитие. Те имат правомощия да одобряват и приемат различни актове, стратегии и програми, които са съсредоточени около развитието на общината. Те играят ключова роля в определянето на приоритетите и посоките на развитие на общината.

Освен това, общинските съветници имат задължение да отстояват и работят в полза на местния обществен интерес. Те трябва да представляват гласа на гражданите и да действат в тяхната полза при вземането на решения. Това включва подкрепа и защита на проекти и идеи, които имат потенциал да допринесат за развитието на общността и удовлетворяват нуждите и очакванията на гражданите.

Важно е общинските съветници да разполагат с необходимата информация и данни за плана за развитие, за да могат да вземат информирани решения. Те трябва да бъдат включени в консултациите и обсъжданията по процеса на разработване на плана, за да могат да изразят своите становища и предложения.

Общинските съветници имат значителна компетентност и отговорност за местното развитие. Тяхната роля е от съществено значение за постигането на целите и приоритетите на плана за развитие и за удовлетворяването на нуждите на общността.

Външни целеви групи

- **Граждани**

Гражданското участие е важно измерение в отношенията между управляващите и гражданите. То признава, че гражданите имат правото и задължението да участват активно във формирането и изпълнението на публичните политики, които засягат техния живот и обществото като цяло.

В рамките на Европейския съюз, гражданското участие се основава на принципа на демокрацията и осигурява правото на всеки гражданин на добра администрация и добро управление. Това включва прозрачност и ефективност в работата на администрацията, както и участието на гражданите в процесите на вземане на решения по публичните политики.

Гражданското участие може да се осъществява чрез различни механизми и инструменти, като обществени консултации, публични дебати, участие в работни групи и комисии, създаване на граждански форуми и други форми на директно участие на гражданите. Целта е да се осигури активното включване на гражданите във всички етапи на вземане на решения, от началото на процеса на формулиране на политиките до оценката на техния ефект и последващият мониторинг.

Гражданското участие не само допринася за по-доброто вземане на решения, като се вземат предвид различните гледни точки и нужди на гражданите, но и подобрява легитимността и доверието в публичните институции. Като активни участници в процесите на вземане на решения, гражданите могат да споделят своите знания, опит и предложения, което допринася за по-добро приспособяване на публичните политики към реалните нужди и предизвикателства на обществото.

В крайна сметка, гражданското участие е средство за постигане на по-демократично и отзивчиво управление, където гражданите имат възможността да оказват влияние върху решенията, които ги засягат и формират бъдещето на техните общности.

- **Неправителствени организации (НПО)**

Неправителствените организации (НПО) играят важна роля в обществото като представители на обществени интереси и изпълнители на различни социални и културни услуги. В повечето случаи, НПО отстояват собствените си интереси и потребности, но техните действия са ориентирани към общественото благо и постигането на идеални цели.

НПО често работят в партньорство с общината и местното управление, като същевременно могат да бъдат и потенциални бенефициенти от публични програми и финансиране. Опитът от усвояването на средства от Европейския съюз и други източници показва, че НПО често са движеща сила зад инициативи и идеи, които ангажират общината и местните органи към тяхното реализиране.

Общината трябва да информира НПО за целите, приоритетите и мерките, заложи в плана за развитие. Но също така, НПО трябва да бъдат насърчавани да участват със свои предложения и идеи в процеса на формулиране и изпълнение на политиките. Това се постига чрез конкретни комуникационни действия, насочени към НПО, които предоставят образователни, социални, културни услуги, както и към други обществени субекти.

Сътрудничеството и партньорството между общината и НПО е взаимноизгодно, тъй като те могат да предоставят ценни знания, ресурси и експертиза в сферите, в които действат. Това допринася за по-доброто усвояване на ресурсите и постигането на общите цели за развитие на общината.

- **Бизнес субекти**

Общинските власти са силно заинтересовани от успешното изпълнение на мерките от плана за развитие, тъй като те са насочени към социално-икономическото развитие на общината и привличането на инвестиции. Бизнесът играе важна роля в това отношение и е необходимо да се развие партньорство и сътрудничество между общината и бизнес сектора при изпълнението на Комуникационната стратегия и конкретните мерки от плана за развитие. Въпреки това, не всички бизнес субекти са напълно информирани за възможностите и ползите, които партньорството с общината може да им предложи. Това може да бъде резултат от липса на осведоменост или недостатъчно разбиране за предимствата от такова сътрудничество. Затова е важно общината да осигури информация и да предостави ясни аргументи за привличане на бизнес субектите като партньори.

Едно от силните аргументи за вниманието към бизнес сектора е възможността за създаване на публично-частни партньорства. Такива партньорства могат да допринесат за повишаване на икономическата ефективност, като привличат частни инвестиции и намаляват публичните разходи чрез прехвърляне на отговорности и финансиране на несвойствени дейности на общината.

При формирането на целевите групи за участие в процеса на разработване и изпълнение на плана за развитие, общинската администрация определя персоналните участници. Включването на максимален брой участници с ясно изразени обществени позиции и интереси по отношение на развитието на общината е целта. Това включва неправителствени организации, предоставящи образователни, социални и културни услуги, както и бизнес субекти, които са имали предишен опит с публично-частни

партньорства с общината. При формирането на целевите групи се вземат предвид различията в интересите и позициите им, особено по отношение на местното икономическо развитие.

Инструменти на Комуникационната стратегия

Информирането играе важна роля в гражданското участие, тъй като позволява на заинтересованите страни и гражданите да бъдат информирани за различни аспекти на Плана за интегрирано развитие и да се включат активно в процеса на формиране и реализация на плана.

Процесът на информиране включва предоставяне на информация от общинската администрация относно времевата рамка и методологията за съставяне на плана, стъпките за неговата реализация, приоритетите и мерките, предвидени в него, както и източниците за финансиране. Това осигурява прозрачност и яснота за гражданите относно плана и му дава легитимност.

Освен предоставянето на еднопосочна информация, се използват и методи за насърчаване на активното гражданско участие. Гражданите и бизнес субектите се уведомяват за възможностите и условията за участие в управлението на плана за развитие и за изразяване на своето мнение. Това може да включва организиране на публични събрания, работни срещи, консултации, анкети или други форми на диалог и обратна връзка с гражданите.

Активното информиране и насърчаването на гражданското участие създават условия за по-широко включване на гражданите и за изявата на техния глас и мнение в процеса на формиране и реализация на плана за развитие. Това допринася за по-добро взаимодействие между общинската администрация, гражданите и бизнес сектора и за постигане на по-ефективни и устойчиви резултати от плана за развитие.

- ❖ Принципи на ефективното информиране
- ❖ Прилагане на диференциран подход спрямо спецификата на целевите групи;
- ❖ Използване на всички възможни канали за информация;
- ❖ Използване на достъпен език;
- ❖ Информирането винаги предхожда вземането на решения;
- ❖ Активност за насърчаване гражданските субекти да споделят мнението си и да осъществяват обратна връзка.

Форми за информиране

❖ Информационни срещи със целевите групи

Информационните срещи с целевите групи са една от формите, чрез които се насърчава гражданското участие и комуникацията между общинската администрация и гражданите. Тези срещи се организират периодично, преди вземането на решения, свързани с разработването и изпълнението на плана за развитие.

Информационните срещи могат да се инициират както от общинската администрация, така и от самите целеви групи. Обявяването им предварително на интернет страницата на общината осигурява информираност на заинтересованите граждани. Това позволява на по-широк кръг хора да се включат и да изразят своите опасения и мнения.

Организацията на информационните срещи не следва специфични правила и може да се приспособи според конкретните нужди и целите на събитието. Възможно е да започнат с отворена презентация, в която се представят информация и детайли за плана за развитие, след което да последва дискусия в малки групи, където участниците имат възможност да обсъждат и споделят мнения, предложения и опасения. Накрая, представителите на всяка група могат да представят обобщени мнения и заключения от груповата работа.

Основната цел на информационните срещи с целевите групи е да се осигури възможност на гражданите да изразят своето мнение и да се включат активно в процеса на формиране и реализация на плана за развитие. Те създават пространство за диалог и обмяна на идеи, като насърчават широкото участие и гласуване на гражданите. Това допринася за по-добро взаимодействие и разбиране между общинската администрация и гражданите, като помага за вземането на информирани и прозрачни решения относно развитието на общината.

❖ Граждански панел

Гражданският панел е метод, който предоставя възможност за информиране на широката общественост относно цялостния процес на планиране и разработване на плана за развитие. Този метод се използва, когато е необходимо да се съберат гледните

точки на гражданските структури и експерти, които разполагат със специфични знания и опит по основните проблеми и различни области на приложение.

Гражданският панел се провежда в експертен консултативен формат, като целта му е да събере мненията и предложенията на специалисти от различни области, които могат да допринесат за качествено планиране и изпълнение на плана за развитие. Този метод предоставя възможност за активно участие на експертите в процеса на формиране и оценка на стратегическите насоки и мерките, предвидени в плана.

Гражданският панел има няколко основни характеристики:

- **Експертност:** Участниците в гражданския панел са експерти в съответните области, които притежават знания и опит, свързани с проблемите и предизвикателствата, които се разглеждат.
- **Консултативен характер:** Гражданският панел се провежда с цел консултиране на общинската администрация и вземане на информирани решения.
- **Информирание на широката общественост:** Резултатите от гражданския панел трябва да бъдат предоставени на широката общественост, за да се осигури прозрачност и отчетливост на процеса на планиране и вземане на решения.

Гражданският панел е един от методите, които допринасят за включването на гражданите и експертите в процеса на планиране и реализация на плана за развитие. Той позволява събирането на разнообразни мнения и предложения, които могат да бъдат взети предвид при формирането на стратегическите решения и мерките, насочени към икономическото, социалното и културното развитие на общината.

❖ **Консултирането като форма на гражданско участие**

Консултирането е форма на гражданско участие, при която гражданите, лобисти и представители на групи с общ интерес имат възможност да коментират и допринасят за официални предложения и решения, свързани с управлението и развитието на общността.

Този процес на консултиране има за цел да включи различни заинтересовани страни във формирането на политики, програми и проекти, като се дава възможност на

гражданите да изразят своите мнения, предложения и опасения.

Чрез консултирането се стреми към по-широко участие на гражданите в процеса на вземане на решения, което води до по-добро разбиране на техните нужди и предпочитания.

Консултирането може да се осъществява чрез различни методи и инструменти, като публични обсъждания, консултации, работни групи, анкети, фокус групи и други. Важно е да се осигури достъпна и разбираема информация за предложенията и темите, които се обсъждат, и да се осигури равен достъп до участието за всички заинтересовани страни.

Консултирането като форма на гражданско участие има множество ползи, като по-голяма легитимност и доверие в процеса на вземане на решения, повишена качествена информация и анализ, включване на различни гледни точки и предпочитания, както и по-голяма отговорност и отчетливост на управляващите.

Консултирането играе важна роля в създаването на отворени и демократични общности, като подкрепя активното участие на гражданите в процеса на формиране на политики и решения, които засягат тяхната жизненост и интереси.

❖ Анкетиране

Анкетирането е метод, използван за събиране на мнения и становища от заинтересованите страни по отношение на разработването и реализацията на плана за интегрирано развитие. То може да се провежда на различни етапи на процеса.

При стартирането на разработването на плана, анкетирането има за цел да събере виждания и становища относно философията на плана и възможностите за балансирано развитие на общината. Това помага да се включат максимален брой гледни точки и да се вземат предвид различните интереси на заинтересованите страни.

През периода на реализацията на приоритетите и мерките от плана, периодичните анкети се използват за установяване на удовлетвореността на заинтересованите страни от постигнатите резултати. Това позволява да се оцени ефективността на изпълнението и да се направят корекции, ако е необходимо.

Анкетирането се провежда с помощта на предварително подготвен инструментариум, като анкетни карти. Тези карти съдържат въпроси и възможни отговори, които помагат

на участниците да изразят своите мнения и предпочитания. Членовете на екипа по разработването на плана за развитие са отговорни за провеждането на анкетите и осигуряват ясни инструкции на участниците.

Анкетирането е важен инструмент за събиране на качествена информация и мнения от заинтересованите страни. Това помага на общинската администрация да вземе информирани решения и да включи гледните точки и предпочитанията на гражданите и бизнес субектите в планирането и управлението на развитието на общността.

❖ **Обществени обсъждания**

Обществените обсъждания са важен етап в процеса на разработване на Плана за интегрирано развитие на Община Чипровци. Те предоставят възможност за широката общественост и заинтересованите страни да се включат активно в процеса на съставяне и приемане на плана.

Първото обществено обсъждане има за цел да представи бъдещата визия, стратегическите цели и приоритетите за развитие на общината. Това е важен момент, когато представители на заинтересованите страни могат да изразят своите мнения и да предложат проектни идеи, които се вземат предвид от екипа, отговорен за разработването на плана. Така се осигурява широко участие и включване на гледните точки на гражданите и другите заинтересовани страни.

Второто обществено обсъждане се провежда след публикуването на окончателния ПИРО и включва покана за мнение и обсъждане на плана пред местната общественост. Това предоставя възможност на гражданите да се запознаят със съдържанието на плана, да изразят своите мнения и да допринесат за неговото подобряване преди приемането му от Общинския съвет. Така се гарантира прозрачност и демократичност в процеса на вземане на решения.

Обществените обсъждания са важен инструмент за участие на гражданите и заинтересованите страни в процеса на планиране и управление на развитието на общината. Те помагат за изграждането на консенсус и за включването на различни гледни точки в плана за развитие, като се подобрява легитимността и качеството на приетите решения.

❖ **Медийни кампании**

Медийните кампании са важен инструмент за информиране на широката общественост и привличане на вниманието и интереса на заинтересованите страни по отношение на разработването и изпълнението на плана за развитие на общината. Ето някои от основните информационни събития, които могат да бъдат включени в медийните кампании:

- **Пресконференции на кмета на общината и представители на администрацията:**

Тези пресконференции могат да бъдат организирани с цел да се информира обществеността за процеса на подготовка и организация на разработването на плана за развитие. Представителите на администрацията могат да предоставят информация относно целите и приоритетите на плана, както и за възможностите за осигуряване на външно финансиране за мерките, заложи в него.

- **Медийни брифинги и прессъобщения:**

Това са събития, които се провеждат с цел да се предоставят актуални информации за разработването и изпълнението на плана за развитие. Медийните брифинги предоставят възможност на представители на администрацията да отговорят на въпроси от журналисти и да разяснят важни аспекти на плана. Прессъобщенията се изпращат към медиите с цел да информират широката общественост за актуални новини и събития, свързани с плана за развитие.

- **Медийни интервюта:**

Кметът на общината или други представители на администрацията могат да дават интервюта на местни или национални медии, където могат да представят целите и приоритетите на плана за развитие и да отговорят на въпроси на журналистите. Това помага за повишаване на осведомеността и разбирането за плана сред гражданите.

- **Разпространение на информационни материали:**

Медийните кампании могат да включват и разпространение на информационни материали като прессъобщения, брошури, флаери или публикации, които представят важни аспекти на плана за развитие и неговите цели и мерки. Тези материали могат да бъдат разпространявани през местни медии, социални мрежи, уебсайтове или пощата.

Целта на медийните кампании е да осигурят широка обществена информираност за плана за развитие и да включат гражданите и заинтересованите страни в процеса на планиране и управление на развитието на общината.

❖ Интернет страница на община Чипровци

Интернет страницата на община Чипровци (www.chiprovtsi.bg) представлява гъвкав и лесно достъпен инструмент за комуникация със заинтересованите страни по отношение на разработването и изпълнението на плана за развитие. В рамките на страницата се осигуряват следните възможности за комуникация и информация:

- **Публикуване на проекта на плана за развитие:**

Проектът на плана за развитие се публикува на Интернет страницата, което дава възможност на заинтересованите страни да го прегледат и да се запознаят с целите, приоритетите и мерките, предвидени в него.

- **Он-лайн възможности за обратна връзка:** През Интернет страницата се предоставят он-лайн форми за обратна връзка, където заинтересованите страни могат да изразят своите мнения, становища, съждения и предложения относно плана за развитие. Това позволява активното участие на гражданите в процеса на планиране и управление на развитието на общината.
- **Публикуване на годишни отчети:** В рамките на общата Комуникационна стратегия на страницата се публикуват годишни отчети за изпълнението на мерките от плана за развитие. Това осигурява прозрачност и отчетност пред заинтересованите страни относно постигнатите резултати и напредъка в развитието на общината.
- **Предоставяне на актуална информация:** Интернет страницата се използва за редовно предоставяне на актуална информация относно оперативните програми, формуляри за кандидатстване, указания, често задавани въпроси,

прегледи на печата, информация за одобрени проекти, обяви за обществени поръчки и насоки за прилагане на мерките за информация и публичност.

Използването на Интернет страницата на община Чипровци предоставя удобен начин за достъп до информацията и активно участие на заинтересованите страни в процеса на разработване.

❖ **Специализирани обучения на администрация и бенефициенти:**

Специализираните обучения на администрацията и бенефициентите са важна част от подготовката и изпълнението на Плана за интегрирано развитие. Тъй като този процес включва различни сложни дейности и изисква специфични знания и умения, е важно служителите от администрацията да бъдат обучени в съответните области.

Обученията имат за цел да осигурят необходимия административен капацитет за ефективното управление на плана за развитие. Чрез тях се предоставят специализирани знания и умения, свързани със съставянето, реализацията и мониторинга на плана. Служителите получават информация за правилните методи и процедури, както и за специфичните изисквания и регулации, свързани със създаването и изпълнението на плана.

Професионалното обучение на администрацията помага на служителите да развият необходимите умения за анализ, планиране, мониторинг и оценка на мерките, предвидени в плана за развитие. Това ги подготвя за ефективно справяне с предизвикателствата и задачите, които възникват по време на изпълнението на плана.

Специализираните обучения не само повишават професионалната компетентност на служителите, но и гарантират отговорност и професионализъм при изпълнението на стратегическия документ за развитие на общината.

Важно е обученията да бъдат перманентни и да отчитат актуалните промени и изисквания в областта на управлението на развитието. Това осигурява, че администрацията е непрекъснато обновявана с нови знания и най-добри практики, които се отразяват на успешното изпълнение на Плана за интегрирано развитие.

Програмата за управление на кмета на община Чипровци

В Програмата за управление на кмета на община Чипровци са заложили редица стратегически цели и приоритети. Стратегическите цели за развитие на местното самоуправление и гражданското общество в общината включват демократизиране на местното самоуправление чрез развитие на формите за пряка демокрация и въвеждане на европейски иновативни практики, провеждане на публични референдуми и допитвания по значими теми и разширяване участието на гражданското общество и населението в местното самоуправление. Осигуряването на широко гражданско участие в управлението на общината трябва да се извърши чрез създаване на граждански комитети и овластяването им от общинския съвет за решаване на конкретни проблеми. Нужно е ефективно взаимодействие между местната власт и държавните структури за осигуряване на ред и безопасност на гражданите, а също и подобро взаимодействие между общинския съвет и администрацията. Въвеждането на ефективна система за финансово управление и контрол върху изразходването на бюджетните средства е друг приоритет заложен в Програмата. За обсъждане на приоритетите на инвестиционната програма на община Чипровци трябва да бъде създаден Обществен форум на гражданите с представители на заинтересованите страни – бизнес, НПО, младежи, културни деятели, спортисти, като се заделят 10 % от инвестиционните средства за реализиране на обсъжданите проекти.

Конкретни мерки за подобряване на качеството на услугите и създаване на благоприятна институционална среда включват изграждане на информационна система за видовете услуги и ефективното и въвеждане, повишаване на квалификацията на общинската администрация, развитие на партньорство между гражданите и местната власт чрез създаване на ефикасни структури за обмен на информация, взаимодействие на местната с регионалната и централната държавна власт, разработване на система за координация и взаимодействие с НПО на местно, национално и международно ниво, както и с Българската православна църква, приемане на програма за развитие на взаимоотношенията с общините в България и страните от Европейския съюз. Възстановяване на връзките с потомците на чипровци в Банат. Приемане на програма за развитие на взаимоотношенията с общините в България и интегриране на община Чипровци в Еврорегион Стара Планина и РСРТ., предлагане на интегрирани електронни услуги.

Препоръки за оптимизиране на актуалната местна нормативна уредба на общ. Чипровци

Въпреки че съществуват правни и институционални рамки за е-демократия в България, все още има нужда от по-нататъшно развитие и оптимизиране на тези механизми. Една от препоръките е да се подобрят комуникационните умения и техническите знания на администраторите на системите за е-демократия, за да се улесни активното участие на гражданите и гражданските организации. Освен това, трябва да се разработят по-ефективни механизми за популяризиране на е-демократията и да се гарантира достъпността ѝ за всички групи от населението, включително хората с увреждания и с ограничен достъп до технологии.

Важно е също така да се подкрепят и стимулират гражданските организации и неправителствените организации в техните усилия да участват в е-демократичните процеси и да съдействат за разширяването на възможностите за гражданско участие. Това може да включва предоставяне на финансова и техническа помощ, обучения и съдействие при използването на съвременни технологии за комуникация и участие.

Непрекъснатият мониторинг и оценка на практиките за включване на гражданите и гражданските организации в е-демократията също е важен, за да се идентифицират проблеми и да се предложат подобрения и корекции в правната рамка и приложените практики.

Механизмите за е-демократия, включително включването на гражданите и НПО-та в процеса на мониторинг и оценка на действията на администрацията, могат да бъдат заложи в различни нормативни документи. Ето някои от тях:

Закон за електронното управление:

Този закон регулира използването на електронни средства и информационни технологии във връзка със събирането, обработката и предоставянето на информация в публичната администрация. В рамките на Закон за електронното управление могат да бъдат заложи механизми за електронно участие и участие на гражданите и НПО-та в процеса на мониторинг и оценка на действията на администрацията.

Закон за достъпа до обществена информация:

Този закон регулира правото на гражданите и организациите да имат достъп до информация, която е в притежание на публичната администрация. В рамките на Закона за достъпа до обществена информация може да бъдат заложи механизми за електронно предоставяне на информация и участие на гражданите и НПО-та в процеса на мониторинг на действията на администрацията.

Стратегии и програми за цифрово развитие:

Националните стратегии и програми за цифрово развитие, които се приемат от правителството, могат да съдържат механизми за е-демокрация и участие на гражданите и НПО-та. Тези документи обикновено имат за цел подобряване на достъпа до информация, електронно участие и е-управление.

Правилници и наръчници на административните органи:

Механизмите за е-демокрация и включването на гражданите и НПО-та в мониторинга и оценката на действията на администрацията могат да бъдат заложи и във вътрешни правилници и наръчници на административните органи, които определят процедури и практики за взаимодействие с обществеността и предоставяне на информация.

На българска почва са въведени няколко механизма за електронна демокрация на местно ниво, като тези механизми се прилагат и в община Чипровци. Ето някои от тях:

Електронно управление:

Всички общини в България, включително и община Чипровци, са задължени да осигуряват електронно управление и да предлагат електронни услуги за гражданите и бизнеса. Това включва онлайн услуги за подаване на документи, плащания, записване за срещи и други административни процедури.

Електронни платформи за консултации и обществени дискусии:

Общината Чипровци може да използва електронни платформи за провеждане на консултации и обществени дискусии с гражданите. Тези платформи предоставят възможност на гражданите да изразят своите мнения, да предлагат идеи и да коментират предложения, свързани с общинското управление и вземането на решения.

Електронно гласуване:

При провеждане на избори в община Чипровци се използва система за електронно гласуване. Това позволява на гражданите да гласуват през електронни устройства в специално определени избирателни центрове или чрез дистанционно гласуване.

Онлайн информационни ресурси:

Община Чипровци може да предоставя онлайн информационни ресурси, като уебсайт или портал, където гражданите могат да получат достъп до информация за дейността на общината, решения на общинския съвет, предложения за проекти и други.

Тези способности на електронна демокрация са въведени, за да улеснят участието на гражданите в процесите на вземане на решения на местно ниво и да им дадат възможност да изразят своите мнения и предложения. В община Чипровци се използват тези механизми, за да се осигури по-широко участие на гражданите и техните представители в процеса на вземане на решения, както и за подобряване на прозрачността на местното управление.

Препоръките могат да бъдат използвани като отправна точка при оптимизиране на актуалната местна нормативна уредба в община Чипровци в посока на въвеждане на повече методи за гражданско участие чрез средства на електронната демокрация.

За да се повиши участието и мотивацията на гражданите, е необходимо да се създадат механизми за по-широко информиране, укрепване на доверието и по-голямо участие във вземането на решения. За да се преодолеят пречките пред диалога между гражданите и общината, е важно да се предостави ясна и достъпна информация за възможностите за участие, да се изгради доверие в процеса и да се акцентира върху ползите от активното участие за гражданите и тяхното общество.

Препоръки за въвеждане на механизмите за е-демокрация чрез включване на гражданите и НПО в диалога с администрацията в община Чипровци

Ефективното е-участие на гражданите в местното управление е комплексен процес, който изисква усилия и сътрудничество както от общината, така и от самите граждани. Въз основа на анализа на съществуващите правни рамки и практики на национално и на местно ниво, могат да бъдат предложени следните препоръки за насърчаване на гражданското участие и е-демокрацията в община Чипровци:

Подобряване на онлайн платформите:

Общината може да инвестира в модернизацията и подобряването на своите онлайн платформи, за да ги направи по-лесни за използване и навигация от страна на гражданите. Интуитивен дизайн, ясни инструкции и функционалности, които отговарят на нуждите на гражданите, могат да помогнат за улесняването на електронното им участие. Тези платформи могат да бъдат използвани за провеждане на публични консултации, събиране на предложения и коментари от гражданите, както и за организиране на електронни гласувания. Тези платформи трябва да бъдат лесно достъпни, щедри на информация и актуализирани редовно. Платформи могат да бъдат виртуални форуми, онлайн анкети, петиции и други, които предоставят лесен и достъпен начин за участие.

Повишаване на достъпността до информация:

Общината може да усъвършенства своят уебсайт и да го превърне в централна точка за предоставяне на информация за решенията, проектите и дейностите на администрацията. Важно е информацията да бъде предоставяна на разбираем и достъпен за гражданите начин. Уебсайтът трябва да бъде лесно достъпен, щедър на информация и актуализиран редовно.

Може също така да се разработят електронни бюлетени, редовно изпращани до гражданите, за информиране за актуалните събития и инициативи в общината. За да се привлекат повече граждани да използват уебсайта на общината, може, например, да бъдат предприети мерки като повишаване на осведомеността за наличната информация и услуги, подобряване на удобството и полезността на уебсайта, както и активно възприемане на обратна връзка и предложения от гражданите, за да се отговори на техните нужди и очаквания. Общината може да предостави по-ясна и полезна информация, да разработи интерактивни функционалности и да провежда информационни кампании, с които да привлече гражданите към използване на уебсайта и участие в местното управление.

Предоставяне на образователни ресурси:

Общината може да предостави образователни ресурси и обучения, които да помогнат на гражданите да разберат по-добре как да се включат в е-управлението. Това може да включва обучения за използване на онлайн платформите, информация за политиките и

процедурите на общината и предоставяне на насоки за ефективното гражданско участие. Това би позволило на гражданите и НПО-тата да придобият допълнителни знания и умения и да ги провокира да изразяват своите мнения и предложения.

Подкрепа на НПО-та и граждански инициативи:

Общината може да създаде програми и механизми за подкрепа на НПО-тата и гражданските инициативи, които насърчават участието и активното гражданство. Това може да включва предоставяне на финансова подкрепа, техническа помощ и съдействие при организирането на проекти, свързани с гражданско участие.

Активна комуникация и обратна връзка:

Общината трябва да се стреми да поддържа активна комуникация с гражданите и да предоставя обратна връзка на техните идеи и предложения. Редовни обновявания, отговори на въпроси и коментари, както и вземане предвид на мненията и предложенията на гражданите могат да улеснят тяхното електронно гражданско участие.

Промоция на е-демократията:

Общината може да провежда информационни кампании и инициативи за промоция на е-демократията и възможностите за гражданско участие чрез средства на електронната демокрация. Общината и местното управление могат да предприемат различни инициативи за стимулиране на участие и участие на гражданите, като организират информационни кампании, провеждат образователни събития и обучения, и улесняват взаимодействието и обратната връзка с гражданите по различни начини, повишават тяхната осведоменост и ангажираност. Важно е да се създадат механизми, които да отчетат разнообразието в предпочитанията и възможностите за участие на гражданите, за да се гарантира широкообхватно и репрезентативно участие в управленските процеси.

Прозрачност и достъпност на информация:

Общината трябва да осигури достъпна и ясна информация за дейностите, процесите и политиките на управлението. Публикуване на нормативни актове, обяви и други релевантни документи онлайн, както и предоставяне на сведения за проекти и инициативи на общината, може да помогне на гражданите да бъдат информирани и да участват активно в процесите на местното управление.

Организиране на електронни консултации и обществени дебати по важни въпроси, свързани с местното управление:

Гражданите трябва да могат да изразят своите мнения и предложения посредством онлайн формуляри, форуми за дискусия и публични консултации. Резултатите от тези консултации следва да бъдат взети предвид в процеса на вземане на решения.

Използване на социалните медии:

Общинските администрации могат да използват социалните медии като Facebook, Twitter, Instagram и други, за да комуникират с гражданите и да съобщават за важни събития и инициативи. Гражданите могат да изразят своите мнения и да се включат в дискусиите посредством коментари и споделяне на съдържание.

Електронно гласуване и онлайн партии:

Възможността за гражданите да гласуват електронно при местни избори или да участват в онлайн партии може да стимулира техните активности и участие в местното управление. Това улеснява гражданите, особено тези, които са заети или не могат да присъстват на физическо място, да изразят своя вот или мнение.

Тези мерки и инициативи имат за цел да улеснят гражданите да се включат и да изразят своите мнения и предложения по въпросите на местното управление. Те предоставят по-голяма прозрачност, откритост и участие в процеса на вземане на решения, като същевременно оптимизират комуникацията между гражданите и общинската администрация чрез използването на съвременните технологии.

Предприемането на тези мерки може да бъде само начало на улесняването на електронното гражданско участие в местното управление. Важно е да се създаде атмосфера на откритост, сътрудничество и активност между общината и гражданите, за да се постигне истинска ефективност в е-управлението.

Подходът към гражданското участие и взаимодействие в планирането и развитието на общината Чипровци може да комбинира както формални, така и неформални елементи. Важно е да се гарантира, че се спазват основните принципи на отвореност, прозрачност и равенство при участието на гражданите и заинтересованите страни. Някои от предпоставките за успешното включване на всички заинтересовани страни, които могат да се приложат в община Чипровци, включват:

Достъпен и приобщаващ процес:

Трябва да се осигури, че процесът на участие е достъпен за всички заинтересовани страни и не дискриминира никого. Информацията трябва да се предостави на различни езици и да се осигури достъп до информацията за хора с увреждания или други специални нужди.

Предоставяне на актуална и разбираема информация:

Трябва да се осигури ясна и разбираема информация относно темите, които се обсъждат, и възможностите за участие. Могат да се използват различни комуникационни канали, като уебсайтове, социални медии, брошури и срещи с обществеността, за да достигнете до разнообразната аудитория.

Равен достъп и представителство:

Трябва се осигури, че всички заинтересовани обществени групи имат равен достъп до процеса на участие и имат възможност да се представят и изразят своите гледни точки. Трябва да се провокира активно участие от различни социални, икономически и културни групи, за да се гарантира представителност и разнообразие в процеса.

Включване на резултатите в решенията и политиките:

Трябва да се отчетат мненията и предложенията, изразени по време на процеса на участие, и да се включат във формулирането на решенията и политиките. Трябва да се осигури обратна връзка и информация относно начинът, по който участието на гражданите е повлияло на вземането на решения.

Осигуряване на обучение и подкрепа:

Трябва да се предостави обучение и подкрепа на участниците в процеса на участие, за да се повиши тяхната способност да участват конструктивно. За целта трябва да се организират работни срещи, обучения и консултации, за да се развият уменията за сътрудничество, комуникация и вземане на решения.

Сътрудничество с неправителствени организации и бизнес сектора:

Трябва да се включат неправителствени организации и представители на бизнес сектора в процеса на участие. Те могат да предоставят ценни идеи, опит и ресурси, които да допринесат за успешното развитие на общината.

Създаването на подходящи форуми за консултации на местно ниво е от решаващо значение за успешното участие на гражданите и заинтересованите страни в процеса на планиране и развитие. Ето някои предложения за създаването на такива форуми и осигуряването на ефективни консултации:

Работни групи:

Създаването на специализирани работни групи, съставени от експерти, представители на местната общност, бизнес сектора и неправителствени организации, може да бъде полезен начин за обмен на мнения, идеи и опит. Работните групи могат да се фокусират върху конкретни теми и да предоставят ценни препоръки и предложения за развитието на общината.

Експертни консултации:

Могат да бъдат поканени външни експерти и консултанти със специализирана информация и опит в сфери, свързани с развитието на общината. Те могат да предоставят ценни анализи, препоръки и насоки, които да помогнат за изграждането на ефективни планове и политики.

Обществени форуми и дискусии:

Трябва да се организират публични събития като обществени форуми, панели и дискусии, където гражданите и заинтересованите страни могат да изразят своите мнения, въпроси и предложения. Също трябва да се осигури пространство за открит диалог и да се изслушат активно гледните точки на участниците.

Представителен състав:

Важно е комисиите и работните групи да бъдат представителни и да включват широк кръг от заинтересовани страни, включително да са представени различни социални, икономически и културни групи, за да се гарантира разнообразие на гледни точки и интереси.

Отчитане на резултатите:

След провеждане на консултациите, трябва да се осигури ясно отчитане на резултатите и предложенията, които са били изнесени. Резултатите трябва да бъдат включени в плановете и политиките за местно интегрирано развитие, като се отдава внимание на приоритетите и нуждите на местната общност.

Източници

- Кодекс на добрите практики за гражданско участие в процеса на вземане на решения
- Наръчник за гражданско участие

- Насоки за гражданско участие в процеса на вземане на политически решения
- Анализи и модели за подобряване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на регионалната политика
- Програмата за управление на кмета на община Чипровци
- Общински план за развитие на община Чипровци 2017-2020 г.
- Официална страница на община Чипровци